ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 31 (281) ◆ П'ятниця, 21 лютого 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

ТИ МОРЯК, А Я БУРСАК

Є місця, де Історія охоче повторюється. Саме така Контрактова площа на київському Подолі. Колись тут, у Києво-Могилянській академії, залюбки бував Сагайдачний з козаками, з подарунками. ***Нині ж*** *тутешні військові моряки прийняли присягу на вірність Україні, а згодом передадуть свої учбові корпуси тій же Академії. А цей моряк і цей хлопчина салютують заодно і своєму майбутньому, і своєму минулому.*

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

24 СЕРПНЯ — ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Таке рішення прийняла 20 лютого Верховна Рада України. Відтепер цей день вважається державним загальнонародним святом України.

Одночасно сесія відмінила своє рішення, згідно з яким державне свято відмічалося 16 липня.

Читайте в номері

Цитата дня

«Позицію і погляди України треба поважати. Часи старих союзних традицій, коли всі республіки йшли в ногу, минули. Росія не має наміру вдаватися до кроків, які б спонукали Україну вийти з СНД».

Борис ЄЛЬЦИН.

ПЕРШІ ВІДЗНАКИ

Учора Президент України Леонід Кравчук привітав з присвоєнням почесних звань заслужених працівників, діячів різних галузей народного господарства, науки і техніки, охорони здоров'я України та вручив нагрудні знаки групі вчених, інженерно-технічних працівників, керівників виробництва, медпрацівників.

Це, по суті, перші нагороди незалежної України. До невід'ємних атрибутів держави, таких, як прапор, герб, гімн, увійдуть незабаром і нагороди нашої незалежної держави, над заснуванням яких розпочала свою роботу новоутворена комісія Верховної Ради України.

Звіт про вручення нагород буде опубліковано в одному з наступних номерів «Голосу України».

БУДЕ ЩЕ ВАЖЧЕ

Передчасно було б чекати значного зниження цін через шість тижнів після того, як вони були лібералізовані. Про це заявив у розмові з журналістами російський президент. На думку Єльцина, народ Росії повинен бути готовий до того, що буде ще важче. Він також повідомив про підвищення заробітної плати військовослужбовцям та стипендії студентам.

АВСТРІЯ НАС ПІДТРИМУВАТИМЕ

Учора Голова Верховної Ради України І. Плющ прийняв урядову делегацію Республіки Австрія на чолі з віце-канцлером Е. Бусеком.

На початку зустрічі високий гість наголосив на тому, що між Україною та Австрією існують давні історичні зв'язки. Нині в альпійській республіці живе українська громада, яка робить великий внесок у розвиток науки, освіти та культури країни. З історичного досвіду, продовжив Е. Бусек, ми знаємо, що означає для кожної держави незалежність. Тому Австрія уважно стежить за подіями в Україні, хоче знати її проблеми.

На прохання віце-канцлера І. Плющ поінформував членів делегації про основні напрями внутрішньої політики України. Щодо зовнішньої політики, продовжив Голова Верховної Ради України, то тут основним завданням є інтеграція до Європейського співтовариства, наповнення змістом дипломатичних відносин, які встановлено з більш як 40 країнами. Все це Україна має здійснювати на рівних правах з усіма іншими республіками колишнього СРСР, зокрема з Росією, яку на Заході часто вважають основною правонаступницею Радянського Союзу.

Е. Бусек запевнив, що Австрія підтримуватиме Україну у входженні до європейських структур.

І. Плющ відповів на запитання, які цікавили австрійську сторону, зокрема про необхідність створення української національної армії.

НАВІТЬ НЕ ЧЕКАВ

«Економічні реформи в Росії здійснюються більш успішно, ніж я очікував»,— заявив посол Сполучених Штатів у Москві Страусс. Він звернувся до урядів і фірм західних країн із закликом надати Російській Федерації допомогу новою технікою і технологіями.

ДО ПРИЇЗДУ В УКРАЇНУ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ НАТО М. ВЕРНЕРА

22—23 лютого 1992 р. в Києві з офіційним візитом перебуватиме генеральний секретар НАТО Манфред ВЕРНЕР.

Народився 24 вересня 1934 р. в м. Штутгарті (ФРН) в родині торговця текстилем. Навчався на юридичних факультетах Гейдельберзького, Паризького та Мюнхенського університетів. З 1956 р. — член партії ХДС, в 1969 р. став заступником голови фракції ХДС/ХСС у бундестагу, з 1973 р. — член правління ХДС. З 1982 по червень 1988 р. — міністр оборони ФРН в уряді Г. Коля. Має кваліфікацію військового льотчика 1-го класу.

1 лютого 1988 р. зайняв посаду генерального секретаря НАТО.

Програмою перебування М. Вернера в Києві передбачаються зустрічі з Президентом України Л. Кравчуком, міністрами оборони та закордонних справ.

У наступному випуску

1918 року за наполяганнями М. Грушевського було демобілізовано мільйонну армію. Невдовзі банди Муравйова потопили Україну в крові. Чи не припускаємося ми сьогодні подібної помилки перед лицем агресивних зазіхань північного сусіди заявляючи, що Україна буде без'ядерною і позаблоковою!

ШТАБ-КВАРТИРІ ООН у Нью-Йорку 19 лютого 1992 року відбулося підписання протоколу про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Кіпр, 46-ю країною, з якою вже маємо дипломатичні відносини.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про Державний герб України

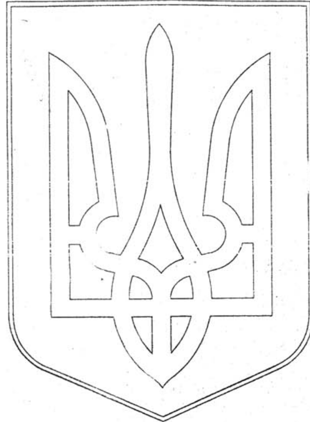
Верховна Рада України **постановляє:**

1. Затвердити тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого герба України (кольорове та схематичне зображення герба додаються).

2. Зображення Державного герба України поміщується на печатках органів державної влади і державного управління, грошових знаках та знаках поштової оплати, службових посвідченнях, штампах, бланках державних установ з обов'язковим додержанням пропорцій зображення герба, затвердженого пунктом 1 цієї Постанови.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
19 лютого 1992 року

Парламентська хроніка

З ОКОПІВ — НА ТРИЗУБ

ДЕННЕ І ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ 19 ЛЮТОГО

Після першої перерви пристрасті довкола зображення державного герба України у вигляді золотого тризуба на синьому тлі п'ятикутного щита, що символізує землю, небо і вічність життя українського народу, розгорілися з новою силою. Здавалося б, уже давно на всіх рівнях доведено, що герб цей був нашим символом ще з часів перших київських князів, що український герб без тризуба — це те ж саме, що чеський без лева або польський без орла. Але денне засідання парламенту продемонструвало, що невігластво притаманне не лише «знавцям» історії на берегах Москви-ріки, а й тим, хто тут, у Києві, в приміщенні Верховної Ради України. Степан Пушик назвав «історичною безграмотністю» намагання деяких депутатів самочинно пропонувати нові варіанти герба (козак з мушкетом, гілка калини, варіації колишнього герба комуністичної Малоросії), пов'язати тризуб з ім'ям і діяльністю С. Бандери. Пропозиції додати до тризуба колоскове обрамлення теж викликали, м'яко кажучи, подив. Адже, як слушно зауважила Л. Скорик, тризуб — це ієрогліф, який не потребує ніяких натуралістичних доповнень.

Під час дискусії про герб у залі пленарних засідань знову відчувався вже майже забутий дух «групи 239». Колишня партократія зробила ще одну спробу зупинити поступ України до справжньої незалежності. Депутат Осадчук звернув увагу на те, що депутати, які виступають проти тризуба, свого часу виступали і за союзний договір, і проти економічних реформ. «Це виступ не проти символіки, — сказав він. — Це послідовна лінія, спрямована проти незалежності України».

Лесь Танюк, приголомшений результатами ранкового голосування, попередив, що якщо тризуб — святий символ українського народу — не буде затверджений державним гербом, то Народна рада вийде з парламенту.

Було боляче й тривожно спостерігати, як знову пнуться до мікрофонів «учорашні». Оговтавшись від «нокауту» після серпневого путчу, вони знову вставляють палиці в колеса. Чим гірше Україні, тим краще їм. Тризуб для них — це лише привід. Вони знову виходять з окопів.

Компроміс було знайдено, коли Президент України Л. Кравчук зачитав таке формулювання постанови: «Затвердити тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого герба». Налякані перспективою розпуску парламенту (а така можливість у разі незатвердження тризуба гербом України не виключалася), а відтак і втратою теплих крісел, за тризуб проголосували і ті, хто вранці «не хотів поступатися принципами». Отже, історія колись згадає 19 лютого 1992 року як день відродження національного символу України — золотого тризуба на синьому тлі.

Вечірнє засідання почалося з обговорення проекту Закону про альтернативну невійськову службу. Прийнятий у другому читанні, він за детального розгляду виявився дуже «сирим». Хто має право на альтернативну службу, як визначити істинність переконань юнака, які не дозволяють йому брати до рук зброю, які документи засвідчать приналежність призовників до релігійних організацій, що робити з пацифістами? Цими запитаннями не обмежується коло «неясностей» проекту Закону. Може реально скластися ситуація, коли Закон про альтернативну невійськову службу паралізує призовну кампанію. Адже служити у війську набагато важче, ніж працювати десь у лікарні або в будинку престарілих. Щоб уникнути цього, депутат З. Дума запропонував додати до проекту перелік релігійних організацій, члени яких мають право на альтернативну службу. Але й це не гарантує, що від служби у війську не ухилятимуться люди, далекі від релігійних переконань. Необхідно переводити армію на контрактно-професійну основу. Тоді ця проблема вирішиться сама собою. А поки що депутати проголосували за проект, де записано, що «право на альтернативну службу мають громадяни України, які належать до релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю і участі в збройних силах». Отже, Закон про альтернативну невійськову службу почав діяти.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ ВЕРТИКАЛЬ

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 20 ЛЮТОГО

Спершу головуючий І. Плющ, як уже стало доброю традицією, поздоровив з днем народження народних депутатів України І. Галаса та Ю. Звягільського, пообіцяв усім іншим надати слово в «Різному», і депутати почали пропонувати свої варіанти порядку денного. Різні були пропозиції, але приступили до обговорення Закону про представника Президента України. З мотивацією виступив Л. Кравчук, а затим почалося обговорення законопроекту.

У принципі, позиції депутатів з приводу запропонованого Закону визначилися ще до виступу Президента. Поперше, частина депутатів цілком справедливо зазначила, що президентський документ — це закономірне продовження діяльності Верховної Ради. Адже постановою парламенту про звіт уряду депутати зобов'язали Л. Кравчука в 10-денний термін внести свої пропозиції щодо реформування урядових структур і створення президентської вертикалі виконавчої влади. Інші заперечили: пропозицій щодо уряду нема, а Президент відразу хоче знищити місцеві Ради і «встановити диктатуру», «повернути однопартійний тоталітаризм партії влади», тоді як треба займатися економікою, податками, бюджетом, поліпшенням життя народу і таке інше. Третій точці зору могли б позаздрити світові «королі» соціальної фантастики: певно, не знаючи, що запропонувати, промовці декларували що завгодно. Але раціональне зерно в тих пропозиціях було. Якщо спробувати узагальнити, то вийшло: давайте будемо працювати самі і не заважати працювати Президентові.

Дивлячись на це «різнобарв'я» депутатських думок, Л. Кравчук повівся досить жорстко і вельми, як на мене, вдало охарактеризував загальну ситуацію в парламенті. Хоча і задовго, але це варто цитування: «Мені незручно: народ слухає і вважає, що Президент не виконує доручення Верховної Ради. Це не так: була така постанова парламенту. А якщо говорити про строк, то провина знову ж таки не Президента: я вчора просидів тут цілий день тому, що схрестилися «шпаги» навколо символіки. І так кожного дня щось у чомусь «схрещується». Тому що «ліві» і «праві» в цьому залі «схрестилися», і вже добре відомо, хто чого хоче. Хто хоче добра Україні, а хто хоче зупинити процес перетворень. Це вже ясно як Божий день. Не треба тут приховувати своїх намірів гучними лозунгами і словами: воно все «світиться», шановні народні депутати! На жаль, те, що «світиться», може стати лихом, якщо цього не зрозуміють обидва «крила». У мене складається враження, що для багатьох народних депутатів народ України вже є другорядним, а першорядними є їхні власні амбіції і бажання повернутися назад: або в крайнє «праве» крило, або в крайнє «ліве».

Суворий присуд, але, на жаль, справедливий.

За Президентом виступив голова Комісії парламенту в питаннях діяльності Рад народних депутатів і місцевого самоврядування М. Гришко і підібрав до запропонованого Президентом процесу влучний термін «роздержавлення Рад». Суть його гранично проста: здійсненням виконавчих функцій займатиметься президентський представник, а регулює життя на місцях орган місцевого самоврядування і своїми «епохальними» законодавчими рішеннями не заважає загальній політиці держави. А щоб не було розриву між «намісником» і місцевою владою, в Законі було запропоновано: Президент призначає свого представника з трьох кандидатур, внесених місцевими депутатами, владними структурами і громадсько-політичними силами.

В суперечках поступово вимальовувалася загальна модель: запобігання недемократичним процесам. Розподіл влад передбачає: законодавча влада готує демократичні закони, а виконавча їх тільки беззастережно, на всіх рівнях — від столиці до найменшого хутора,— виконує. За умови, що механізм взаємодії і контроль законодавчої влади за виконавчою буде знайдено, демократії ніщо не загрожуватиме. Так у всьому світі, який ми називаємо цивілізованим: парламенти приймають закони, але виконують виконавські та управлінські структури. Якщо обговорення законів і здійснення загальної політики не зведеться до спроб винайти «самостійний український велосипед» у цій важливій справі, то справді все буде гаразд.

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

СИЛА КРАЇНИ — НЕ В ЗБРОЇ. СИЛА ЇЇ — В ЕКОНОМІЦІ

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Л. КРАВЧУКА З ПРЕДСТАВНИКАМИ АСОЦІАЦІЇ ЗАКОРДОННИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Запитання. Коли ви створювали СНД — а ви були ініціатором цього створення разом з Білоруссю та Росією, — то уявляли, що СНД піде таким шляхом, на якому перебуває нині через три місяці після її народження? І яким ви бачите її майбутнє?

Л. Кравчук. Усі деталі розвитку тих процесів, котрі сьогодні відбуваються у рамках СНД, припустити було, природно, важко. Але на тому першому етапі ми розв'язували дуже важливе завдання — не допустити стихійного розпаду Радянського Союзу, який тоді вже став усім очевидний і який не просто почався, а йшов дуже швидко. І вести цей процес в рамках цивілізованого розходження республік тодішнього Союзу так, щоб він набув спокійного характеру, відбувався без конфліктів і конфронтації. Інакше в такому великому співтоваристві, як колишній Радянський Союз, це могло б призвести до найтяжчих наслідків. Це було завдання перше. І ми його вирішували саме в Білорусі, в Біловезькій Пущі. Але вже тоді ми заклали й принципи взаємодії держав у новій співдружності. Ці принципи виходили з того, що всі держави є незалежними. В Алма-Аті після Біловезької Пущі підійшли до формули, що співдружність не є ані державою, ані державним об'єднанням, що вона не може бути суб'єктом міжнародного права. Суб'єктами міжнародного права є тільки держави, які входять у співдружність.

Нам сьогодні кажуть, що не треба так швидко розходитися, треба зберегти деякі інститути чи деякий досвід, який було напрацьовано колишнім Радянським Союзом. Це кажуть одні сили, побачивши, що держави дуже швидко набирають темпів на шляху до своєї самостійності. Ці сили, як правило, недемократичні. Іншої точки зору дотримуються демократичні сили і наводять такий приклад. Ось, мовляв, подивіться, Європейське співтовариство має спільні інститути, навіть іде до спільної валюти, має спільні інтереси оборони в рамках НАТО. Європа, мовляв, об'єднується, а ви в Радянському Союзі роз'єднуєтеся. Чи правильно робите? Так ось, і в цьому разі є велика фальш, підтасування фактів чи намагання використати зовнішні атрибути для нашої співдружності, яка має зовсім інші закони й особливості історичного розвитку держави. Ніколи народ не погодиться зберегти старі атрибути колишнього Радянського Союзу, бо з ними пов'язані дуже важкі сторінки нашої історії.

Це означало б поступове повернення до старих структур і старої системи мислення й дії. Так, можна було б погодитися взяти за зразок Європейське співтовариство, але треба все ж виходити не з побажань, а з реального факту. Адже Європейське співтовариство підійшло до такого розвитку через незалежні держави, тобто спочатку були незалежні держави, атрибути повної самостійності. І вони сьогодні об'єднуються для того, щоб у спільних інтересах мати деякі спільні структури, здатні спільно діяти. Це ж різні речі.

Зупинити процес створення незалежної держави нікому, мабуть, не вдасться. Я кажу — мабуть, тому що це можна зробити тільки силоміць, через повернення до тоталітарної системи. І майбутнє співдружності залежатиме від того, чи зуміємо ми всі зрозуміти, що наше єднання лежить через розвиток самостійних незалежних держав. Через те, я думаю, співдружність зможе жити і працювати, якщо всі ми будемо дотримуватися того первісного, що було прийнято в Алма-Аті. Я нещодавно читав десь: Президент Назарбаєв давав інтерв'ю, здається, турецькій газеті. Він сказав, що «наш порятунок у конфедерації». Я, звичайно, здивувався, тому що в Алма-Аті було записано: співдружність не є ані державним об'єднанням, ані суб'єктом міжнародного права. Про яку конфедерацію тоді може йтися? В цьому разі треба скасувати алма-атинські угоди.

Наша біда в непослідовності. Коли нам важко, ми шукаємо відповіді не в майбутньому, а в нашому минулому. Таких відповідей там немає.

Зрозуміло, що журналісти не змогли обійти таку гостру тему, як будівництво Збройних Сил. Одне із запитань звучало так: як ви дивитесь на те, що Росія збирається мати свою армію?

Президент відповів:

— Створювати армію чи не створювати — це справа Росії. Але треба чинити завжди чесно. Якщо Борис Миколайович Єльцин на зустрічі з Президентом Бушем говорить про те, що він скорочує стратегічні збройні сили, в мене виникає просте запитання: я можу скорочувати ті збройні сили, які належать мені? Якщо їх в мене немає, я нічого не можу скорочувати. Якщо Президент Росії говорить про скорочення стратегічних ядерних сил усієї співдружності, то такого мандата від нас він не одержував. Кожна держава може пропонувати залежно від зовнішньої і внутрішньої концепції певні дії зі своїми збройними силами. Але якщо їх немає, виходить, при таких заявах виникають складності. А ось як створити власні збройні сили і які тут будуть взаємодії з іншими державами, — це проблема скоріше внутрішня.

— Нещодавно маршал Шапошников сказав, що йому не зрозуміло, чому Україна так швидко прагне створити свою армію, — уточнили запитання кореспонденти.

— По-перше, що стосується швидкості, — відповів **Л. Кравчук. — Згідно з нашою концепцією, котру було розглянуто на Верховній Раді, Збройні Сили України створюватимуться в три етапи. Закінчити цей процес передбачається в 1994—1995 роках. Гадаю, це не дуже швидко.** Друге. В інтерв'ю маршала Шапошникова було допущено багато фальсифікації. Він сказав, наприклад, що Україна претендує на Чорноморський флот. Я з усією відповідальністю хочу сказати, що ніде, ніколи у виступах Президента, інших офіційних службових осіб не було тези, що Україна претендує на весь Чорноморський флот. Україна ставить завданням мати свій флот, який, ми вважаємо, може бути створений як частина Чорноморського флоту. В Мінську ми прийняли декларацію про те, що будемо дотримувати міжнародних та інших принципів взаємодії в рамках співдружності. Це означає казати правду й не приписувати державам те, чого вони не чинять. Тим більше це недопустимо для воєначальників.

І ще одне уточнення. Загальновідомо, було поставлено запитання, що сьогодні Україна, маючи стратегічне ядерне озброєння, є однією із наймогутніших держав світу. Багатьом спеціалістам не зрозуміло: чому Україна так наполегливо хоче позбутися цього потенціалу, стати не такою сильною державою після 1994 року.

Л. Кравчук. Я весь час думав, що могутня країна — це перш за все могутня в економічному плані, а не за кількістю ракет та інших засобів знищення людей. Я досі вважав, що держава може бути дуже слабкою, але всю свою енергію, в тому числі й людську, спрямовувати на створення чи закупівлю ракет, ядерних боєголовок і страхати увесь світ.

Україна хоче стати сильною економічною державою. Але вона не хоче нести на собі тягар ядерної зброї. Це по-перше. По-друге, ми переконані, що така держава, як Україна, знаходячись у центрі Європи, на шляху перетину всіх життєво важливих ліній між Сходом і Заходом, маючи неповторне геополітичне і стратегічне становище, повинна бути нейтральною державою, подати приклад, як можна такій державі стати справді позаблоковою, нейтральною, без'ядерною і таким чином стати взірцем для інших. Ось наша позиція, і ми її будемо дотримувати без будь-яких умов, тому що це — позиція нашої держави.

Було порушено також питання про борг України зарубіжним кредиторам. Чи сплачуватиме їх наша держава і в якій кількості?

Леонід Макарович запевнив присутніх, **що Україна не просто готова платити 16,34 відсотка свого боргу, вона це підтвердила офіційною заявою Кабінету міністрів й надіслала таку заяву в усі міжнародні фінансові центри та держави. Те, що ми сплачуватимемо свою частку, підкреслив Президент, ми підтверджуємо, й від цього не відмовляємося. Більше того, Україна в цьому році з участю експертів Міжнародного валютного фонду та Всесвітнього банку вперше зробила зовнішній платіжний баланс, якого раніше ніколи не було. Наші заяви грунтуються на тому, що цей платіжний баланс є реальним, що цифра 16,34 відсотка є обгрунтованою і такою, яку можна виконати, тобто ми не просто зробили заяву, а підвели під це реальну базу.**

Ми не бажаємо, щоб знову було так, як раніше. Ми повинні справедливо розрахуватися з боргами, а за те, що сьогодні кожний бере собі, він за усе і відповідає. Тоді він знатиме, скільки брати, коли й кому віддавати. Ось для чого потрібна ця міжнародна зустріч. Це не означає, що ми будемо там приймати якісь широкі документи, але визначиться концептуально щодо боргів та активів теж.

Запитання. Хто, по-вашому є правонаступником СРСР і яке майно, яку власність треба розподілити?

Л. Кравчук. Правонаступником СРСР є всі держави, які жили в Союзі. Тому що всі ми працювали. Я не можу сказати сьогодні за Прибалтійські республіки — у них дещо інша позиція, котра випливає з їхньої політичної концепції. Ми ж, вступивши до СНД, маємо право чітко розподілити активи.

А ось алмазний, золотий та інші фонди, котрі придбали всі разом, підлягають розподілу, це має бути розглянуто на якійсь комісії, на якомусь комітеті, створеному зацікавленими державами.

На запитання, **чи є реальна можливість для України в майбутньому вийти із співдружності,** Л. Кравчук відповів так:

— Україна була одним із ініціаторів створення співдружності на таких принципах, про які я вам розповів. Якщо хтось спробує перетворити СНД в Союз Радянських Соціалістичних Республік, то, звичайно, Україна в такій співдружності не залишиться. Якщо ж будуть дотримуватися домовленості, які ми прийняли, а я сподіваюсь, що це буде саме так, то Україна не вийде із співдружності, докладатиме всіх зусиль для того, щоб вона розвивалась і розкривала свій потенціал.

Поцікавилися журналісти й тим, які питання обговорюватимуть 20 березня в Києві на нараді глав СНД.

Президент України виділив три групи питань, які стануть предметом березневого обговорення.

Перша, а вона вже визначена в Мінську, стосується розділу власності. Друга пов'язана з документами з військово-політичних проблем. Зокрема, якщо українсько-російська комісія внесе відповідні пропозиції і щодо Чорноморського флоту. І третє — це економічні питання, пов'язані з нашими зобов'язаннями, з проблемами ринкового господарства, карбованцевої зони, тобто все, що пов'язано з економічними реформами і взаємодіями між державами.

Запитання. Чи є, на вашу думку, сьогодні якась республіка співдружності, чию політику можна було б назвати імперською?

Л. Кравчук. Я не можу сказати, що політика будь-якої держави є імперською. Можу лише зазначити, що в державах, в тому числі і в Росії, є певні сили, політику яких можна було б назвати імперською. Для цього маю досить фактів. Як я можу, наприклад, не назвати це імперськими замашками, якщо навести ось таку хронологію. 24 серпня Україна оголошує про свою незалежність. Через кілька днів від імені російського уряду надходить заява про перегляд кордонів. Починається дуже серйозна розмова. До Києва приїздить делегація на чолі з віце-президентом Руцьким. У Верховній Раді ми разом вирішуємо складні питання і, нарешті, приходимо до комюніке, де фіксується, що договір 1990 року, в якому написано, що ми не маємо жодних територіальних претензій один до одного, є справедливим. Нібито все йде нормально. Минає якийсь час, і знову починаються розмови про перегляд акта 1954 року про Крим.

Доходить до того, що Верховна Рада РРФСР голосує за перегляд цього акта. Починаються й інші дії. **Віце-президент Руцькой, який підписав у Києві комюніке про те, що ми не маємо претензій один до одного, сьогодні говорить, що України взагалі практично немає, є якась її частина, а все інше належить невідомо кому.**

Ось цю політику певних сил я і можу назвати проімперською. **Хочу сказати, що, до честі Бориса Миколайовича, в останніх своїх заявах він дотримується документа, який було підписано в Києві у листопаді 1990 року.**

Запитання. Небезпека конфліктів зросла?

Л. Кравчук. Ви знаєте, конфліктів сьогодні між російським і українським народами немає.

Конфлікти створюють політики, а точніше, політикани, люди, які мають далекоглядні цілі й сьогодні на хвилі шовінізму хочуть піднятися, як це зробив дехто раніше на хвилі критики комунізму. Одні тоді виплили на поверхню, нині, бачите, справа погана, треба чимось пояснювати наші біди, ось і знайшли проблему для відволікання людей. Але, на моє глибоке задоволення, політики приходять і йдуть, а народи залишаються.

Запитання. Які відносини ви хочете мати з європейськими структурами на майбутнє? Чи не хочете вступити до Європейського співтовариства?

Л. Кравчук. Так, я хочу, щоб Україна зайняла гідне місце в Європі. І так розумію, що це прагнення підтримують європейські держави. Я був цього року з офіційним візитом у Німеччині, зустрічався з її керівниками, Президентом, Федеральним канцлером Німеччини паном Колем. Я зрозумів, що європейські держави підтримають наше прагнення ввійти до Ради Європи. У нас уже практично вирішено питання прийняття України до Європейського банку реконструкції. Нас приймуть найближчим часом, гадаю, і в Міжнародний валютний фонд, Всесвітній банк.

Цим я хочу підкреслити, що Україна прагнутиме до добрих взаємовідносин з усіма державами Європи, проявлятиме не лише бажання, а й робитиме все для того, щоб стати гідним членом цієї співдружності.

Закінчуючи свою зустріч з журналістами, Президент України ще раз підкреслив, що він пропонує провести переговори про скорочення стратегічних ядерних сил між лідерами чотирьох країн СНД, котрі мають на своїй території ядерну зброю, та Президентом США Дж. Бушем, а також главами урядів інших ядерних держав.

Анатолій
КРАСЛЯНСЬКИЙ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ В КИЄВІ

Перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Дурдинець прийняв 19 лютого американську військову делегацію на чолі з підсекретарем Міністерства оборони США Полом Волховіцом. Він розповів гостям про роботу, яка ведеться в республіці у галузі військового будівництва, діяльності парламенту, спрямованої на створення міцної правової бази для Збройних Сил України.

Американські військові були ознайомлені з станом справ в армії і на флоті, проблемами у військовій сфері, ще раз дістали підтвердження того, що в Україні — без'ядерне майбутнє.

Відбувся обмін думками з питань військової політики і міжнародної безпеки. Відзначено необхідність подальших контактів між міністерствами оборони двох держав.

* * *

Міністр оборони України генерал-полковник Костянтин Морозов прийняв вчора американську військову делегацію на чолі з підсекретарем Міністерства оборони США Полом Волховіцом. Гостей було ознайомлено з ходом реалізації концепції оборони і військового будівництва України, програмою контролю над ядерною зброєю, розміщеною на її території, її поетапним скороченням. Йшлося також про звичайне озброєння, наступне реформування угруповання військ, дислокованого в республіці, його скорочення і пов'язані з цим питання соціального забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей.

Сторони обмінялись думками з проблем конверсії і взаємовигідного співробітництва у військовій галузі.

Костянтин Морозов передав вдячність міністрові оборони США Річарду Чейні за офіційне запрошення відвідати найближчим часом Сполучені Штати Америки.

Цього ж дня американська делегація побувала в Київському вищому танковому інженерному училищі.

СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМСЬКОЇ АРСР

20 лютого у Сімферополі відкрилася сьома сесія Верховної Ради Кримської АРСР. Вів засідання Перший заступник Голови Верховної Ради автономної республіки Анатолій Маслов.

До порядку денного сесії, як першочергові, внесені, зокрема, такі проекти законів Верховної Ради Кримської АРСР — про оренду і приватизацію та про Конституцію республіки Крим.

Великий резонанс серед депутатів викликали пропозиції обговорити питання про розмежування між Кримом та Україною, про державну символіку Криму, про зміну назви автономної республіки. Після тривалої дискусії депутати більшістю голосів проголосували «за». Загалом на цій сесії намічено розглянути близько 30 питань.

Не набрали необхідної кількості голосів для внесення до порядку денного сесії питання: «Про проведення референдуму про статус Криму», «Про статус збройних формувань на території Криму», «Про повноваження народних депутатів колишнього СРСР, обраних від Криму».

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

...А долар залиште собі. Поки що...

Що нового?

Чутки про банкрутство колишнього Зовнішекономбанку СРСР виявилися дещо перебільшеними: ця установа тимчасово припинила будь-які операції. Щоправда, вкладникам України від того не легше.

А яка ж доля республіканського відділення Зовнішекономбанку СРСР? Недавно Указом Президента тут створено Державний експортно-імпортний банк України. Наш кореспондент зустрівся з головою його правління Сергієм ЯРЕМЕНКОМ.

— Сергію Олександровичу, нарешті Україна має власний національний експортно-імпортний банк. Скажіть, відбулася лише зміна вивіски, бо ви залишилися у тому ж приміщенні, з тими ж спеціалістами, чи банк виконуватиме якісь інші функції?

— Колишнє республіканське відділення Зовнішекономбанку — надумана структура, навіть не юридична особа, яка працювала в балансі Зовнішекономбанку СРСР. Його створення у Києві було обумовлене тим, що останнім часом значно зріс обсяг міжнародних розрахунків і наш московський патрон не в змозі був з ними справлятися. Коли ж Зовнішекономбанк СРСР припинив розрахунки з клієнтами, то це відразу ж заблокувало експортно-імпортні операції підприємств і установ України. Тому й прийнято рішення про створення нашого банку, куди увійшли і дев'ять обласних відділень.

Щодо функцій, то після відновлення міжнародних розрахунків і відкриття кореспондентських рахунків в іноземних банках, вони будуть такими ж як і в Зовнішекономбанку СРСР.

— Проте банкрутство Зовнішекономбанку СРСР наробило переполоху на тих підприємствах, які мали в Москві валютні рахунки. Кажуть, що Україна мала на тих рахунках величезні кошти...

— Мова поки що йде не про юридичне банкрутство, а про припинення розрахунків. Важко сказати, які кошти були на рахунках Зовнішекономбанку, а які в агропромбанку та інших банках, що теж мали генеральну ліцензію. Зараз це з'ясовується...

— Відомо, що встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками не така вже й проста справа. Авторитет для цього набувається протягом тривалого часу...

— Розумію, що ви хочете сказати. Проте українські експортери вже зараз можуть інформувати своїх іноземних контрагентів про виконання переказів в наданих валютах через рахунки нашого банку в Дрезднер банку (Франкфурт-на-Майні), Байєріше Ферайнс банк (Мюнхен) — марки ФРН і долари США, Креді Ліоне (Париж) — французькі франки. Нешнл Вестмістер банк (Лондон) — англійські фунти стерлінгів, Банка Комерчіале Італьяна (Мілан) — італійські ліри, Нордбанкен (Стокгольм) — шведські крони, Креді Ліоне (відділення в Нью-Йорку) — долари США, Креді Свісе (Цюріх) — швейцарські марки і долари США, Райффайзен Центральбанк (Відень) — австрійські шилінги і долари США. Робота по встановленню кореспондентських відносин триває. Наш банк гарантує безперебійність розрахунків і збереження коштів клієнтів.

— Зараз, мабуть, немає такого керівника, який би не «поплакався» на відсутність валюти. Система ж її одержання відома — з простягнутою рукою до Прем'єр-міністра чи до Кабінету міністрів. Тож, очевидно, слід подбати про нагромадження вільноконвертованої валюти. Яким чином створюватиметься валютний фонд України?

— Насамперед слід знати хоч би приблизний план надходжень валюти, визначити платіжні витрати, на що вони спрямовуватимуться. А валюту нагромаджуватимемо, як і всі, збільшуючи обсяги операцій з нею. Звичайно, працюватимемо на комерційній основі.

— Якщо підприємство вже має валютні кошти, то може воно відкрити рахунок у вашому банку?

— Ласкаво просимо. Причому все буде зроблено за світовими стандартами.

— А от у мене, приміром, теж є один долар. Я можу у вас відкрити рахунок?

— На жаль, ні. Поки що ваш долар хай залишиться у вас. Ще не прийнято Закон про валютне врегулювання. Тому ми не можемо відкрити рахунок ані на один долар, ані на один мільйон. Більш того, ми не завжди в змозі навіть обміняти долари на карбованці. Та й «дерев'яних», якщо сказати відверто, у нас не завжди достатньо для такого обміну. От і виходить, що стоять люди з доларами за двері банку, а за порогом на них чекають уже ті, у кого проблем з карбованцями не існує. Сподіваємось, що така ситуація триватиме недовго.

Інтерв'ю взяла
Валентина ПИСАНСЬКА.

Що почому?

ДОРОГО! ЕГЕ Ж, І ЦЕЄ — ТЕЖ

Наче гриби після дощу, створюються спільні підприємства, але тільки 13 процентів з них виробляють матеріальні цінності, інші заклопотані посередництвом, рекламою тощо. Серед СП-виробників України «Фемтек» знаходиться в центрі уваги не тільки вітчизняних споживачів, а й зарубіжних засобів масової інформації. Поговорити з комерційним директором Леонідом МИХОВИМ, наприклад, я вирішив, прослухавши позитивні відгуки на діяльність «Фемтек» радіо «Свобода».

— Леоніде Михайловичу, ціна на гігієнічні засоби для жінок «Тампакс», які виготовляє ваше СП, зросла за нетривалий час з 2.50 до 81 карбованця з чимось. Чому?

— Дорожчає усе. Навіть «Тампакси». Про причини ви можете здогадатися й самі. Для їхнього виробництва потрібне бавовняне волокно, що нам поставляли з Узбекистану. Якщо раніше купували по 6, зараз вимушені купувати по 60 тисяч карбованців за тонну.

Вартість хімічної сировини зросла мінімум у п'ять разів, офсетний папір для друку інструкцій — у десять разів, сюди ж додайте додаткові транспортні видатки, та відверто скажемо, непомірний податок на додаткову вартість — звідси й висока роздрібна ціна. Наші англійські партнери з розумінням ставляться до наших проблем, але таке тотальне зростання цін навіть їх, бувалих риночників, шокує.

— А ваші прогнози з цього приводу?

— На наш погляд, ціни невдовзі мають стабілізуватися. Не на геть усю продукцію одразу, а поволі.

— Чи не скажете коротко про розподіл ролей у вашому СП?

— Основні потужності містяться в Борисполі, робоча сила — наша. Устаткування імпортне. Інвестування — за англійською стороною. Ми володіємо 49-процентною часткою при розподілі прибутку. Що вас ще цікавить?

— Ваша продукція користується великим попитом. Вона, як кажуть, поза конкуренцією. Як ви почуваєтесь у ролі соціалістичного монополіста?

— Соціалістичний він чи капіталістичний, а в цьому «костюмі» завжди приємно почуватись. Але ще одна важлива причина, чому ми створили СП, полягає в тому, щоб на молодому дереві підприємництва був не один плід, а багато. Тобто, це той випадок, коли ми не проти конкуренції, якої так потребує сьогодні Україна.

Розмовляв
Сергій ВЛАД.

Сказі ——— А ТЕПЕР —

«ХАЙ ЖИВЕ ПУК!»

На вірність ідеалам ленінізму присягнули делегати Житомирської міської установчої конференції Соціалістичної партії України. Пенсіонери, а саме вони склали більшість учасників зборів, взялися за створення осередків партії за місцем проживання і роботи. Ветерани мають намір «захищати інтереси широких мас населення». Однак вони з недовірою поставилися до представника СНУМу Олеся Сотника, який порадив їм називатися партією українських комуністів (ПУК).

«ЄВРО-ІКС».

Житомир.

Тим часом

ВИДНО ПАНА ПО «СВАЛЯВІ»

Уперше в історії підприємства на Свалявський лісокомбінат повертають цілі вагони нереалізованих меблів. Причина — захмарні ціни. Скажімо, набір жилої кімнати «Свалява», який коштував 7200, нині продається за 33750 карбованців. Вартість шаф для книг, посуду зросла відповідно з 506—528 до 4618—5230 карбованців.

Головний інженер комбінату В. Дуда пояснює таку дорожнечу високими цінами на сировину й комплектуючі деталі.

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

І це все ми

ПІШЛА Й НЕ ПОВЕРНУЛАСЬ

Аксіому про всепереможний інстинкт материнства спростувала жителька Глухова Л. Волончук. Вона залишила в холодній квартирі трійко дітлахів віком 2, 3 і 5 років. Дві доби голодні й холодні малюки чекали на матусю, а потім, відчинивши кватирку, почали просити у перехожих хліба. На виклик сусідів приїхали працівники райвідділу внутрішніх справ і, зламавши двері, відвезли нещасних з явними ознаками анемії до дитячої лікарні. А що ж мати? Її розшукали лише через місяць. На міському ринку вона торгувала мандаринами...

Сергій АНИЩЕНКО.
Сумська область.

Про що говорять

ХЛІБ — БУДЕ

По Києву пронеслася чутка, що працівники автотранспортного підприємства 13062, яке в основному доставляє хлібобулочну продукцію та кондитерські вироби в магазини міста, страйкує. Тобто виходило, що сьогодні кияни могли залишитися без хліба. Без тортів та печива можна було б якийсь день і перебитися, а от без хліба — страшнувато...

Утім, Євген Коломийцев, голова профкому АТП, заспокоїв: страйк відмінено. Вимоги? Підвищення зарплати водіям (за рахунок зміни податкової системи) в середньому до 6 тисяч карбованців на місяць; розв'язання житлового питання; зміна вікового цензу при виході на пенсію з 60 років на 55 тощо. Ще раз обговоривши всі пункти, члени страйккому, ради трудового колективу, профспілки та інші прийшли до висновку, що загалом ці проблеми можна розв'язати при умові, якщо керівництво галузі, міськвиконкому допоможуть. Таку підтримку автотранспортники одержали. Тож машини з написом «Хліб» продовжують свою нелегку службу.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

ШК

Виставки —

Даа з пол... му було прове... єнале плаката ... рів цього жан... цистики. Вже т... свідчила, що ... власна школа ... них вкрай лак... мою шкарубко... рити аритмічн... доби. Серед ... ними диплома... були як відом... і малознані ... Анатолій Вере... вцов, Ігор Ма... лодимир Шпа... ська і Оле... лій Шостя і ... та інші.

І ось цими ... виставочному ... ці Горького, ... київська бієн... серед авторі... робіт і вже ... й нові імена. ... експозиції да... рі. Але, як с... ганізаторів ... Штанко, без... факт, що ... останніх р... дожніх фор... засобом вира... життя незале...

Зіновій РОГ...

На знімку ... Семена ХОРО... бієнале — ... студії «Укр... Бондаренко ... дожник Укра... вич; плакати ... оргія Шевцо... кого, Ігоря ... Анатолія Вер...

1XII 91

ЧОГ

В одном... міжнародн... ється проп... передбачит... годні Іван ...

— Ска... цей рік Ук...

— Рік ... Мавпи пов... роки і не... ний вплив... ніший зна... лець, під ... раїна, зав... жливо, на... вань, що ... літичні ... бурхливо ... Донбасі, ... ки. Будут... вати стар... структур...

Воскре... йшло пі...

...алиште ...оки що...

— Зараз, мабуть, немає такого керівника, який би не «поплакався» на відсутність валюти. Система ж її одержання відома — з простягнутою рукою до Прем'єр-міністра чи до Кабінету міністрів. Тож, очевидно, слід подбати про нагромадження вільноконвертованої валюти. Яким чином створюватиметься валютний фонд України?

— Насамперед слід знати хоч би приблизний план надходжень валюти, визначити платіжні витрати, на що вони спрямовуватимуться. А валюту нагромаджуватимемо, як і всі, збільшуючи обсяги операцій з нею. Звичайно, працюватимемо на комерційній основі.

— Якщо підприємство вже має валютні кошти, то може воно відкрити рахунок у вашому банку?

— Ласкаво просимо. Причому все буде зроблено за світовими стандартами.

— А от у мене, приміром, теж є один долар. Я можу у вас відкрити рахунок?

— На жаль, ні. Поки що ваш долар хай залишиться у вас. Ще не прийнято Закон про валютне врегулювання. Тому ми не можемо відкрити рахунок ані на один долар, ані на один мільйон. Більш того, ми не завжди в змозі навіть обміняти долари на карбованці. Та й «дерев'яних», якщо сказати відверто, у нас не завжди достатньо для такого обміну. От і випускаємо людей з доларами за двері банку, а за порогом на них чекають уже ті, у кого проблем з карбованцями не існує. Сподіваємось, що така ситуація триватиме недовго.

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.

...ЦЕЄ — ТЕЖ

— Основні потужності містяться в Борисполі, робоча сила — наша. Устаткування імпортне. Інвестування — за англійською стороною. Ми володіємо 49-процентною часткою при розподілі прибутку. Що вас ще цікавить?

— Ваша продукція користується великим попитом. Вона, як кажуть, поза конкуренцією. Як ви почуваєтесь у ролі соціалістичного монополіста?

— Соціалістичний він чи капіталістичний, а в цьому «костюмі» завжди приємно почуватись. Але ще одна важлива причина, чому ми створили СП, полягає в тому, щоб на молодому дереві підприємництва був не один плід, а багато. Тобто, це той випадок, коли ми не проти конкуренції, якої так потребує сьогодні Україна.

Розмовляв Сергій ВЛАД.

цем проживання і роботи. Ветерани мають намір «захищати інтереси широких мас населення». Однак вони з недовірою поставилися до представника СНУМу Олеся Сотника, який порадив їм називатися партією українських комуністів (ПУК).

«ЄВРО-ІКС».

Житомир.

Тим часом

ВИДНО ПАНА ПО «СВАЛЯВІ»

Уперше в історії підприємства на Свалявський лісокомбінат повертають цілі вагони нереалізованих меблів. Причина — захмарні ціни. Скажімо, набір житлової кімнати «Свалява», який коштував 7200, нині продається за 33750 карбованців. Вартість шаф для книг, посуду зросла відповідно з 506—528 до 4618—5230 карбованців.

Головний інженер комбінату В. Дуда пояснює таку дорожнечу високими цінами на сировину й комплектуючі деталі.

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

І це все ми

ПІШЛА Й НЕ ПОВЕРНУЛАСЬ

Аксіому про всепереможний інстинкт материнства спростувала жителька Глухова Л. Волончук. Вона залишила в холодній квартирі трійко дітлахів віком 2, 3 і 5 років. Дві доби голодні й холодні малюки чекали на матусю, а потім, відчинивши кватирку, почали просити у перехожих хліба. На виклик сусідів приїхали працівники райвідділу внутрішніх справ і, зламавши двері, відвезли нещасних з явними ознаками анемії до дитячої лікарні. А що ж мати? Її розшукали лише через місяць. На міському ринку вона торгувала мандаринами...

Сергій АНИЩЕНКО.
Сумська область.

Про що говорять

ХЛІБ — БУДЕ

По Києву пронеслася чутка, що працівники автотранспортного підприємства 13062, яке в основному доставляє хлібобулочну продукцію та кондитерські вироби і в магазини міста, страйкує. Тобто виходило, що сьогодні кияни могли залишитися без хліба. Без тортів та печива можна було б якийсь день і перебитися, а от без хліба — страшнувато...

Утім, Євген Коломийцев, голова профкому АТП, заспокоїв: страйк відмінено. Вимоги? Підвищення зарплати водіям (за рахунок зміни податкової системи) в середньому до 6 тисяч карбованців на місяць; розв'язання житлового питання; зміна вікового цензу при виході на пенсію з 60 років на 55 років. Ще раз обговоривши всі пункти, члени страйккому, ради трудового колективу, профспілки та інші прийшли до висновку, що загалом ці проблеми можна розв'язати при умові, якщо керівництво галузі, міськвиконкому допоможуть. Таку підтримку автотранспортники одержали. Тож машини з написом «Хліб» продовжують свою невтомну службу.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

Виставки

ШКАРУБКОЮ МОВОЮ ПЛАКАТА

Два з половиною роки тому було проведено перше бієнале плаката київських майстрів цього жанру зримої публіцистики. Вже та експозиція засвідчила, що в Києві склалася власна школа плакатистів, здатних вкрай лаконічно, отією самою шкарубкою мовою відтворити аритмічний пульс нашої доби. Серед відзначених різними дипломами та преміями були як відомі художники, так і малознані на тоді автори: Анатолій Вереша і Георгій Шевцов, Ігор Марковський і Володимир Шпа..., Ірина М...овська і Оле... Штанко, ...талій Шостя і Олександр Мікула та інші.

І ось цими днями в новому виставочному залі, що по вулиці Горького, 104, відкрилася II київська бієнале плаката. Є серед авторів представлених робіт і вже названі. З'явилися й нові імена. Звичайно, оцінку експозиції дадуть глядачі, журі. Але, як сказав один з організаторів бієнале Олексій Штанко, безперечним є той факт, що соціальний плакат останніх р... набув нов... художніх форм, став активним засобом вираження суспільного життя незалежної України.

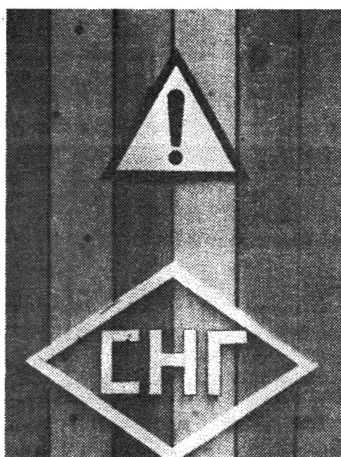
Зіновій РОГОЗИНСЬКИЙ.

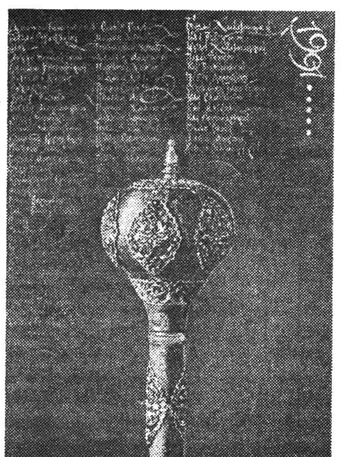
На знімку і фоторепродукціях Семена ХОРОШКА: члени журі бієнале — р...ктор ре...ної студії «Укрт...» Во...мир Бондаренко ... народни... художник України Георгій Якутович; плакати художників Георгія Шевцова, Вадима Калуцького, Ігоря Марковського та Анатолія Вереші.

Приватний прогноз

ЧОГО ЧЕКАТИ ВІД ЧОРНОЇ МАВПИ

В одному з Тернопільських профтехучилищ працює член міжнародної асоціації астрологів Іван Круп'як. Хоча займається прогнозуванням порівняно недавно, однак уже встиг передбачити ряд природних і політичних катаклізмів. Сьогодні Іван Степанович — наш гість.

— Скажіть, що принесе цей рік Україні?

— Рік чорної Місячної Мавпи повторюється раз у 84 роки і несе з собою хаотичний вплив. Навіть найстабільніший знак зодіаку — Телець, під яким перебуває Україна, зазнає нелегких, а можливо, найважчих випробувань, що припадуть на травень, червень, і липень. Політичні ситуації особливо бурхливо розвиватимуться в Донбасі, на півдні республіки. Будуть спроби реставрувати старі політичні системи, структури.

Воскресіння України пройшло під цифрами 6 і 9, що засвідчує: перед нею відкриті всі двері в майбутнє і ніяка зла сила не завадить її розквіту. Наша держава вже 1994 року вийде на рівень сучасної Чехо-Словаччини. Ще Нострадамус пророкував Україні успішний злет на рубежі 2000 року. Тоді Київ стане новим політичним та економічним центром Європи. Найтісніші стосунки із західних сусідів матимемо з Бонном, оскільки Німеччина першою зрозуміє вигоду і вкладе в нашу промисловість інвестиційний капітал.

— Яка доля чекає на Співдружність та її лідерів?

— Нинішній рік — рік політиків та дипломатів. Він подарує нових діячів, поєднає мудрість, що допоможе запобігти політичним і міжнаціональним конфліктам. Та доля Співдружності, початок якої покладено в Алма-Аті у нестабільний день, буде досить хиткою. Повернеться на політичну арену Горбачов, хоча вплив матиме незначний. Доля Єльцина стане подібною до Горбачова.

Окремо хочу сказати про Президента України. Він має найсильніший космічний код серед керівників СНД, що співпадає з кодом Богдана Хмельницького, Грушевського. Президентська доля Кравчука — як спалах могутньої зірки. Нетривалий, але добрий слід залишить в історії України, її державності.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Тернопіль.

ОСЬ ...

Конче потрібну с... чаткувало Донецьк... ня. Відразу ж після... в Києві конгресу у... цеві тележурналісти... ному випуску зве... своїх глядачів з пр... сприяти збиранню ... для земляків, що ж... жами нашої молод... Першими на ініціа... зійників відгукнул... громади області, ... редки «Просвіти», ... мадяни. Сьогодні ... надійшло кількасот... ків книжок.

Донецьке телеб... намір зібрати для... східної діаспори й... відеотеку. Адже н... рені тут напрацьов... — є цікаві плівки ... виступів відомих ... політичних діячів, ... ків, діячів культур... передач «Ліцей ... мови» — «Джере... цікаво і дохідлив...

На...

ЯК... НЕ ...

Виставка «Жак П... російські друзі» у... музеї українського ... чого мистецтва ві... лютого завдяки Фр... культурному товар... раїні та авіаком... Франс». 35 літогра... з України, які на... Паризької школи, ... ють можливість по... ни та гості столиці... Понса відкрилася ...

ПР...

У Чернівцях від... нальний огляд вик... дицийних зимових ... лька днів вулицям... дили колядники, ... посівальники, водж... ведмедя барвиста ... ланки, знайомлячи... з фольклорними ш... Самодіяльні акто... ли в лікарнях, шко... тах. Знедоленим ... кошти від заключн... Успіх фольклорно...

47—...

Недавно у Києв... установча конфере... ації гімназій та лі... обрано президента... президента асоціац... комісію, бюро і ... Учасники конферен...

ПІДПОЛ...

Не минуло й ти... прибуття американс... нітарної допомоги, ... ник голозного ад... ного управління по... питаннях О. Ткачен... із «свитою» на міс... лу продовольчих ... недарма. Обслугов... сонал однієї із шк... на чолі із своєю д... справляв гучний б... наючи консервован... 18 лютого з інш... ті для хворих діте... перевірили ящики ... пайками. Всі вони ... відкриті. Ким, вста...

ГОЛОС України

РУБКОЮ МОВОЮ ПЛАКАТА

жи то-
ше бі-
майст-
публі-
ція за-
лалася
здат-
ею са-
відтво-
нашої
х різ-
еміями
и, так
втори:
й Ше.
Воло-
ов-
та-
Мікула

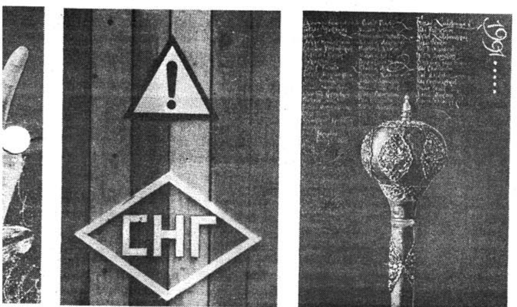
овому
вули-
ася II
в. Є
ілених
илися
оцінку
і, жю-
з ор-
лексій
той
плакат
у-
йним
ьного
и.

ИИ.

нкціях
журі
чної
мир
ху-
нкуто-
Ге.
лучьс-
го та

Приватний прогноз

КАТИ ВІД ЧОРНОЇ МАВПИ

ських профтехучилищ працює член трологів Іван Круп'як. Хоча займа- рівняно недавно, однак уже встиг них і політичних катаклізмів. Сьо- наш гість.

несе
чної
у 84
тич-
зіль-
Те.
Ук-
мо-
обу-
тра-
По-
ниво
я в
бліі-
вру-
еми,

про-
що

засвідчує: перед нею відкриті всі двері в майбутнє і ніяка зла сила не завадить її розквіту. Наша держава вже 1994 року вийде на рівень сучасної Чехо-Словаччини. Ще Нострадамус пророкував Україні успішний злет на рубежі 2000 року. Тоді Київ стане новим політичним та економічним центром Європи. Найтісніші стосунки із західних сусідів матимемо з Бонном, оскільки Німеччина першою зрозуміє вигоду і вкладе в нашу промисловість інвестиційний капітал.

— **Яка доля чекає на Співдружність та її лідерів?**

— Нинішній рік — рік політиків та дипломатів. Він подарує нових діячів, поєднає мудрість, що допоможе запобігти політичним і міжнаціональним конфліктам. Та доля Співдружності, початок якої покладено в Алма-Аті у нестабільний день, буде досить хиткою. Повернеться на політичну арену Горбачов, хоча вплив матиме незначний. Доля Єльцина стане подібною до Горбачова.

Окремо хочу сказати про Президента України. Він має найсильніший космічний код серед керівників СНД, що співпадає із кодом Богдана Хмельницького, Грушевського. Президентська доля Кравчука — як спалах могутньої зірки. Нетривалий, але добрий слід залишить в історії України, її державності.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Тернопіль.

Ініціатива

ОСЬ ВАМ І ДОНЕЦЬК

Конче потрібну справу започаткувало Донецьке телебачення. Відразу ж після проведення в Києві конгресу українців місцеві тележурналісти у спеціальному випуску звернулися до своїх глядачів з проханням посприяти збиранню бібліотеки для земляків, що живуть за межами нашої молодої держави. Першими на ініціативу телевізійників відгукнулися релігійні громади області, місцеві осередки «Просвіти», окремі громадяни. Сьогодні на телецентр надійшло кількасот примірників книжок.

Донецьке телебачення має намір зібрати для так званої східної діаспори й українську відеотеку. Адже на цьому терені тут напрацьовано чимало — є цікаві плівки із записами виступів відомих громадсько-політичних діячів, письменників, діячів культури. А серія передач «Ліцей української мови» — «Джерельце», яку цікаво і дохідливо веде для дітлахів і разом з ними ось уже другий рік поет Г. Мороз, пробилася аж за океаном. Цьому сприяли зацікавлені глядачі, що записали уроки на відеокасети, а потім переправили їх своїм друзям-землякам до Канади та Австралії. Намір у донецьких тележурналістів такий є, але щоб здійснити його, у них досить обмежені можливості. Хронічно не вистачає відеокасет, існують й інші матеріально-технічні труднощі. І все ж Донецький телецентр плекає надію на краще, адже єдність українців — наша спільна справа: як окремих благодійників, так і колективних спонсорів.

Якщо хтось хоче допомогти Донецькому телебаченню у благодійній справі, пишіть, звертайтеся за адресою: 340016, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 61, Донецьке телебачення.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

Навколомистецькі новини

ЯКИЙ ФРАНЦУЗ НЕ ЛЮБИТЬ САЛА

Виставка «Жак Понс та його російські друзі» у київському музеї українського образотворчого мистецтва відкрилася 17 лютого завдяки Французькому культурному товариству в Україні та авіакомпанії «Ер-Франс». 35 літографій вихідців з України, які належать до Паризької школи, уперше мають можливість побачити кияни та гості столиці. Майстерня Понса відкрилася у 1938 році і плідно працювала протягом 40—60-х років. Хочете довідатися, що таке ліричний абстракціонізм у виконанні ро... вихідців... одним словом, як зайдете у зал, перший праворуч там — Кавун. А за ним — решта «російських» друзів Понса... І приходьте до 3 березня.

А за виставку — спасибі. Пардон, мерсі.

Костянтин КОСТЬ.

Витоки

ПРИЗ — ДІТЯМ!

У Чернівцях відбувся регіональний огляд виконавців традиційних зимових обрядів. Кілька днів вулицями міста ходили колядники, щедрівники, посівальники, водила козу та ведмедя барвиста ватага Маланки, знайомлячи буковинців з фольклорними шедеврами.

Самодіяльні актори побузали в лікарнях, школах-інтернатах. Знедоленим переказано кошти від заключного виступу.

Успіх фольклорно-етнографічного свята став можливим завдяки спонсорській підтримці, яку надали Конгрес ділових кіл України, акціонерне товариство «Українська біржа», товариство «Україна», мале підприємство «Витязь».

Жюрі не визначало переможців. Тож і грошову премію вирішено передати вихованцям Чернівецької школи дітей-сиріт.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

Вітаємо!

47 — ХТО ДАЛІ?

Недавно у Києві відбулася установча конференція Асоціації гімназій та ліцеїв. Було обрано президента та віце-президента асоціації, ревізійну комісію, бюро і правління. Учасники конференції прийняли звернення до громадян України, у якому закликають нас з вами підтримати цю громадську організацію. До неї увійшли вже 47 колективних членів, які ставлять на меті плекати таланти для нашої держави.

Дожилися

ПІДПОЛКОВНИК ПОМИЛЯВСЯ

Не минуло й тижня після прибуття американської гуманітарної допомоги, як начальник головного адміністративного управління по соціальних питаннях О. Ткаченко вирушив із «свитою» на місця розподілу продовольчих посилок. І недарма. Обслуговуючий персонал однієї із шкіл-інтернатів на чолі із своєю директрисою справляв гучний бенкет, уминаючи консервовані ананаси.

18 лютого з іншому інтернаті для хворих дітей депутати перевірили ящики із сухими пайками. Всі вони вже були відкриті. Ким, встановити не вдалося. Завгосп стверджує, що продукти вона одержала в Жовтневому райвиконкомі, де зони переночували За словами депутата Р. Лейферової, в жодному із 40 ящиків не було бекону, томатного пюре. Кілограмові банки кави якимось дивом залишилися тільки у двох ящиках.

... А тиждень тому американський підполковник, котрий супроводжував вантаж, сказав, що харків'яни справили на нього враження «добрих і чесних людей».

Микола КОСИЙ.
Харків.

Знак біди

ВОДІЙ ЗАГИНУВ НА МАРШРУТІ

Щойно комунальники Херсона впоралися з наслідками сильного снігопаду, але нормального транспортного сполучення налагодити не вдалося. 19 лютого автобуси з АТП 16528 заблокували площу Свободи біля облради. Водії вимагали серйозного розслідування недавньої смерті на тринадцятому маршруті свого колеги М. Щербини. Начальник об'єднання «Херсонавтотранс» А. Москвичов розповів: водії не вірять, що смерть порівняно нестарої людини сталася через ішемічну хворобу серця, вважають, що було вчинено напад на шофера. Представників АТП до моргу не пустили...

Хулігани докучають водіям маршрутних автобусів. Нещодавно вони побили вікна в автобусі другого маршруту, тільки кмітливість допомогла водієві уникнути небезпеки. «Дійшло до того, що не можемо набрати штату кондукторів, — додала голова жіночої ради АТП Л. Ковальська. — Проїзд дорогий, а пасажири зганяють злість на жінках-кондукторах. Ми пропонували запровадити транспортний податок на городян і ліквідувати послуги кондукторів, але місцева влада нас не підтримала...».

Свої вимоги автобусники передали до обласної Ради. Чи зміниться щось?

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

ПОГОДА

21—22 лютого на Україні подекуди невеликий сніг, на дорогах ожеледиця, вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 3—9, вночі 8—14, у північно-східній половині і Прикарпатті подекуди 15—20 градусів морозу.

По Київській області сьогодні вдень подекуди слабкий сніг, на дорогах ожеледиця, вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 4—9 градусів морозу.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Підприємливість без ретуші

ЦЕ Є ОСТАННІЙ...

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ колектив дослідного заводу полімерного машинобудування вирішив взяти підприємство в оренду.

Ні, перепон заводу не чинили, навпаки, з миром і без зайвих суперечок «відпустили на волю». Спочатку союзне міністерство, а коли його повноваження втратили силу, і Фонд державного майна України. Та на самому підприємстві зав'язалася не просто сутичка — спалахнула «війна».

Перший етап конференції трудового колективу з цієї нагоди відбувся ще серед літа. Другий переносився, зволікався, як на думку багатьох, умисне, головне ж — з «хитрих» та «підступних» міркувань.

Ми не квапитимемося перечити: може, проект статуту справді мав істотні недоліки, відтак потребував поправок чи уточнень. Але ж це уже тільки ставлення або пропозиції членів ради, серед яких переважають управлінці, і їх треба виносити виняткове на загальний розсуд делегатів конференції. Особливо зважаючи, що саме робітники, обговоривши проект в цехах, зажадали тих коректив та змін, навколо яких, як швидко з'ясувалося, і виникли непорозуміння. Тепер слів з неприємної пісні не викинеш: своїм наказом директор заводу Валерій Третяк у вирішальний момент усунув від подальшого керівництва підготовкою проекту власного заступника з питань економіки Олександра Тарана і ці функції переклав на себе.

Згодом, трактуючи для нас перебіг нежданно-негаданих подій, на «Дніпрополімермаші» посилалися уже не на нечіткість законодавчих актів, а на підспудні чинники «місцевого значення», на особисті, ніби сумнівні, професійні якості О. Тарана і його, м'яко кажучи, непослідовні взаємини з директором, але ми вирішили відмежуватися від подібних тлумачень, незважаючи на те, є в них частка істини чи немає. Чвари тут — як п'яте колесо до воза, якого занесло на нерівну дорогу. О. Таран за дні «баталій» поширив на заводі в кількох примірниках три відкриті листи, адресовані нібито директору, а насправді всьому колективу, і робітники, як ми переконалися, в основному зуміли відокремити в них зерно від полови і зосередитися на головному: що на них чекає завтра, коли підприємство стане орендним.

Усі збагнули чи ні, що ж чекає,— це інша річ. А оці відкриті листи плюс створення навіть «підпільного» страйкового комітету, з другого боку, засідання профкому і ради підприємства, численні «консультації» лише свідчать, що зіткнення поглядів та інтересів навіч мали місце. Нарешті, не спростувати такого факту: редакція проекту статуту, опрацьована комісією, коли враховувалися зібрані в цехах поправки, і редакція цього ж статуту, переглянута радою підприємства, в принципових моментах дійсно різні, не тотожні за змістом.

КОЛИ ж нарешті відкрився другий етап конференції трудового колективу, то слова попросив начальник другого цеху Станіслав Спектор і повідомив: варіант, винесений на обговорення, має відмінності і від того, який схвалювався на засіданні ради підприємства. Виходить, третя редакція?

То навколо чого ж зав'язалися «дебати»?

Повну ясність вніс уже один з перших промовців на конференції, токар-розточувальник Григорій Купрієнко. Він нагадав майже загальне побажання робітників: за рішенням правління орендного підприємства «Дніпрополімермаш» в разі вимоги повинні надаватися права юридичних осіб з власним рахунком у банку підрозділам-цехам. Ясніше? Самостійні орендні колективи можуть виникати в рамках цехів, тому завод в цілому треба проголошувати об'єднанням орендних підприємств.

— А саме це вперто відхиляють директор та однодумці з його оточення,— сказав Григорій Іванович.

Валерій Третяк застрахував свою позицію консультацією юриста Володимира Скрипника. Юрист відповів письмово: «Згідно із Законом України про підприємства підприємство, в тому числі і державне орендне, не може мати в своєму складі інших юридичних осіб». Правда, В. Скрипник зауважив, що це можливо «тільки в порядку реорганізації за рішенням власника і за участю всього трудового колективу». Та дану репліку обминули, оскільки, мовляв, «розчленяти» сьогодні завод дуже небезпечно. Того, хто аргументовано намагався довести, що застереження марне, сприймали мало не за дивака. Явно давалося взнаки прищеплюване роками бажання думати так, як думає начальство.

Хай навіть питання це дискусійне, та дискусії не склалося. Існує, зрештою, «Закон СРСР про оренду», який зберігає силу, оскільки свого аналогічного в Україні ще немає, і передбачає створення «організації орендарів», коли до неї входять «структурні одиниці об'єднання (підприємства)». Та й на «Полімермаші» після тривалих «боїв» щойно відпустили на оренду виробництво товарів широкого вжитку (з субрахунком), а четвертий цех збираються навіть передати... кооператорам на правах осібної юридичної одиниці. То де ж, постає запитання, послідовність?

П'ятигодинна конференція скінчилася тим, що прийняла концепцію В. Третяка та його однодумців й щодо решти спірних положень. Скажімо, обрання голови правління орендного підприємства доручили членам правління, ніяк не погодилися на таємне обрання всім колективом, на чому наполягали прихильники О. Тарана. Причому головою може бути й директор, якого довірили тому ж правлінню наймати за конкурсом-контрактом. Тут наче і крок вперед, одначе на півроку — тупцювання на місці. Долю колективу вершитиме явно обмежене коло управлінців.

За всім цим, не сумніваємося, приховується намагання зберегти верховенство-владу адміністративно - командної системи — принаймні тепеpішніх її вихованців, коли, змінивши формально статус, насправді підприємство не належатиме орендарям-робітникам. Не вони будуть розпоряджатися і ним, і прибутками. Апарат управлінців як мінімум забезпечив собі існування в старих звичних правилах. Максимум — потурбувався про самозахист в майбутньому.

Дивовижні речі відбуваються нині в нашій економіці майже на всіх її поверхах: запевняючи, що, врешті-решт, заводи й фабрики перепадуть робітникам, нав'язуються перетворення зверху — знову комусь виднiше, як трудовому люду краще жити. Трудовий люд не весь, на жаль, ще усвідомлює, що насправді тільки він сам може бути ковалем свого щастя. Та коли й починає розуміти і домагатися свого, до нього за вчорашньою звичкою не прислухаються. Його, навпаки, воліють приборкати.

Чи люди на «Дніпрополімермаші» помиляються?

БОЯТЬСЯ за своє майбутнє — це поза всяким сумнівом. Навіть схилити на свій бік делегатів конференції В. Третяку вдалося головним чином тому, що робітники розгублені і не уявляють, що їм прийдешній день готує.

— Нам нині конче необхідно брати на будь-я умовах завод в оренду,— яснював Валерій Васильович. — Бо ще не звісна процедура приватизації, а викупити підприємство за 55 мільйонів ми не зможемо, і треба тепер бодай закріпити за собою орендою...

Чи ж закріплять? На наш погляд, робітники, які обстоювали свій варіант статуту, мислили прогресивніше: прагнули уже нині проголосити себе господарями і власниками підприємства.

Невже і справді викупити «Дніпрополімермаш» діс... шанс хтось інший, а не б... платно візьме в свої руки робітничий колектив? У такому разі його просто обдурять. Робітник-власник має виходити на арену економіки. Бо якщо і тепер заводи та фабрики не дістануться йому якщо і тепер йому нічого де втрачати, крім безпра... і злиднів, то попереду неминучий останній і вирішальний бій. Він уже почався, якщо судити з випадку з дослідним заводом полімерного машинобудування...

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровськ.

Село

ПОДОРОЖ ЗА ГЕРОДОТОМ

Мандруючи по диких подніпровських степах, де нині розташована, зокрема, й сучасна Шульгівка, грецький Геродот зазначив: «Земля у них рівна, багата травою й добре зрошена; кількість рік, які течуть через Скіфів, хіба що трохи менша кількості каналів у Єгипті».

...Наша машина зійшла з асфальтової траси і поїхала просто степом, минаючи невеличкі лісосмуги. Темніло поле, місцями здавалося, що воно вкрите легеньким серпанком білої крупи. Може, сніг? Насправді — добрива.

— Погляньте, — кинув Іван Полено, єгер Шульгівського лісництва, — сліди диких звірів. Думають, що то біле сіль і приходять скуштувати. Скільки вже вимерло по цих полях дичини...

Трохи далі виднілися безладно розкидані звалища добрив. Лежали обабіч поля, ніби сліди від варварських оргій. Це лани колгоспу «Дружба».

Ще років з п'ять тому в цих місцях жителі випасали корів, биків, кіз... Видовисько, що відкрилося очам, вражало своєю нерухомою закам'янілістю: це були фільварки якихось чудернацьких калібрів і форм — всі вони різні і водночас дуже схожі один з одним.

— Мертві міста перебудови,— філософськи прокоментував побачене Павло Папученко, провідний інспектор державного управління охорони навколишнього середовища Міністерства природи України по Дніпропетровській області.

Двоповерхові, триповерхові склепи, побудовані людьми, що прагнуть на кілька годин вирватись із міського пекла; людьми, які мають достатньо міцні зв'язки і досить пристойну кишеню.

І знову порита земля — найвищої якості чорноземи. Як пояснив Іван Полено, це робота дачників, які розтягують машинами чорнозем по своїх ділянках. Звичайнісіньке самочинство — без свідків і законного дозволу. Гине ліс, що оточує мертві вулиці будівель. Так, за останній рік з вини дачників його спалено 80 гектарів. А п'ять гектарів лісу вирубано під ділянки для дач. Вандалізм, який чинить міський житель над останніми острівцями ще не до кінця сплюндрованої ним землі, досягає апогею в зоні баз відпочинку, що біля каналу «Дніпро — Донбас». Дерев'яні таблички, які майоріли час від часу в соснових лісосмугах, свідчили, що бази відпочинку належать Придніпровському хімзаводу, Дніпродзержинському металургійному комбінату та Гіпромезу (Дніпропетровськ).

10—15 тонн фекалій за добу (в розпал сезону) вивозять сюди і зливають з КамАЗів. Дощі змивають ці «добрива» в дренажний канал, розташований поряд. А вже з каналу — прямий шлях в Оріль. Чи давно гуляла чума в Україні?! Торік вирувала холера.

З'ясовується, тут є й очисні споруди, дбайливо зведені колись Дніпродзержинським металургійним комбінатом. Проте тисячі карбованців, вкладені у зведення бездіяльних очисних споруд, викинуто на вітер. І насамкінець — за минулі кілька років шульгівський колгосп «Дружба» щедро роздав під будівництво дач понад 400 гектарів найродючішої землі!

Леся МІЩЕНКО, Валерій ПАНКО,
члени ініціативного комітету по відродженню Петриківського району.
Дніпропетровська область.

Фермер

ЧОГО МАЛО, ТОГО МАЛО

Нещодавно статистичні органи провели обстеження селянських (фермерських) господарств. Кількісні показники не дуже втішні. Менше відсотка від загальної площі сільськогосподарських угідь закріплено за 2100 селянськими господарствами.

В середньому ж сьогоднішній фермер України має земельний наділ площею 18 гектарів. До речі, його колега з Російської Федерації забезпечений сільськогосподарськими угіддями вдвічі краще — 42 гектари. Мало в нашого фермера поки що не тільки землі, а й худоби на подвір'ї. На одне господарство припадають в середньому одна корова, троє свиней, дві-три вівці чи кози та 18 голів птиці. Відсутність живої тяглової сили (всього 300 коней) не компенсується наявною технікою — один старенький трактор на два господарства, причепів до них — у два рази менше. На кожне дев'яте господарство припадає один вантажний автомобіль, на двадцять господарств — один зернозбиральний комбайн.

Є багато причин слабкості фермерства. Одна з них — гальмування аграрної реформи певними силами. Тому 213 зареєстрованих господарств не користувалися торік землею, яка була зайнята під посівними колгоспів і радгоспів. На поставлене в анкеті запитання про першочергові потреби всі фермери висловили бажання мати трактор у кожному господарстві, більшість з них бажають купити вантажний автомобіль чи тракторний причіп, придбати 30—40 тисяч штук цегли, 20—30 кубометрів лісоматеріалів, 230—250 листів шиферу для покрівлі.

Олександр ШЕВЧУК,
начальник управління Мінстату України.

Чорнобиль

ДИТИНА НАРОДИТЬСЯ В ЗОНІ

Коли вибухнув атомний реактор на Чорнобильській АЕС, Євдокія Радкевич (нині вона Євдокія Іванівна Струк — за чоловіком) ходила у восьмий клас. Разом з батьками дівчину було евакуйовано з села Іллінці у село Право Жовтня Згурівського району, що на Київщині. Всю зиму жили в сирому будинку, дах якого протікав, як решето. А весною той будинок геть розвалився і комісія підтвердила, що відремонтувати його вже неможливо. Тоді батько й вирішив повернутися назад в Іллінці, які вже знаходилися за колючим дротом.

Школу Євдокія закінчила в селі Діброва, що неподалік 30-кілометрової зони. Після навчання в технікумі почала працювати диспетчером в автотранспортному господарстві ЧАЕС. Тут, у зоні, Євдокія вийшла заміж за свого односельця, який працює в їдальні в Чорнобилі.

Нині Євдокія Струк весною має стати молодою мамою. Хотіли б поїхати куди-небудь, та ніхто не дає їм житла за межами Чорнобильської зони. Ні місцевком ЧАЕС, ні НВО «Прип'ять». Тому й вирішила Євдокія Струк, що її дитина народиться в Чорнобильській зоні і що житиме вона, як і раніше, в Іллінцях, де вже є молоді батьки з маленькими дітьми. До них приїжджали депутати, але далі обіцянок діло з квартирами не пішло.

Отже, у паспорті майбутнього громадянина незалежної України буде запис: місце народження — Чорнобильська зона.

Юрій ДРОНЖКЕВИЧ,
кореспондент газети «Вестник Чернобыля».

На знімку: жителька Чорнобильської зони Євдокія Струк, яка чекає первістка.
Фото Володимира САВРАНА.

ДОБРИМИ НАМІРАМИ ШЛЯХ ДО ПЕКЛА ВСТЕЛЕНО

Товариство «Любов і милосердя» — благодійна громадська організація, заснована священиками й віруючими римо-католицької церкви, при Київському відділенні Фонду милосердя і здоров'я України. Один з основних її напрямів — подання матеріальної і моральної допомоги дітям-сиротам, хворим, інвалідам, самотнім людям похилого віку, одне слово всім, хто в наш скрутний час потребує соціальної підтримки.

На жаль, численні проблеми заважають організації нормально займатися благодійною справою. Про них розповідає голова товариства «Любов і милосердя» священик Юрій НАГОРНИЙ.

— На такі громадські благодійні організації, як наша, чомусь дивляться як на дійну корову, з якої треба негайно одержати користь. Або підозрюють у користолюбстві самих благодійників. Чиновники зазирають у руки — чи немає там доларів або якихось заморських презентів.

Найбільші проблеми в нас, як це не дивно, пов'язані з подарунками, які надходять з інших країн. Великі й малі фірми, громадські організації, приватні особи збирають і відправляють нам гуманітарну допомогу. Не буду нині розповідати про її обсяги — про це вже достатньо писалося в пресі. Хочу повести мову про інший бік справи — «вітчизняні» перешкоди зарубіжним дарам.

Насамперед, їх немає куди прийняти. Ніхто не хоче надати складів, а будувати самі не маємо змоги. А тим часом протягом року в Києві простоюють порожні склади. Райвиконкоми сплачують по вісім тисяч карбованців за експлуатацію кожної морозильної камери в порожньому стані. Але за порожні вони погоджуються платити, а здати їх у безплатну оренду не хочуть. Це вершина тупості. Кажуть, якщо все це піде їм, тоді дадуть камери. Я був у п'яти райвиконкомах — усі погоджуються приймати тільки на свій район. І щоб самим розподіляти. Але ж ми несемо відповідальність перед своїми закордонними спонсорами за розподіл. З великими труднощами мені вдалося вблагати райвиконкомівських діячів «позичити» нам кілька складів, але скільки порогів оббив за цей час, скільки непотрібних зусиль і часу потратив на вирішення, здавалося б, простої й доконечно потрібної справи! Крім того, вирішення тимчасове. Вантаж надходитиме й далі, отже, знову доведеться бігати по кабінетах.

— Окрім продуктів харчування, одягу і взуття, що ще одержує ваша організація?

— Ліки. І тут знову наражаємося на проблеми. З-за кордону надсилають велику кількість медичних препаратів. Люди витрачають на це мільйони доларів, а ми не можемо їх розподіляти, бо, виявляється, закордонні ліки «не підходять» нашим хворим, оскільки не затверджені рідним Міністерством охорони здоров'я. Це ж безглуздя. Увесь світ ними лікується, а ми не маємо права. Як пояснити з точки зору здорового глузду нашим зарубіжним добродійникам, щоб не надсилали ліків, бо вони в нас псуються? І найстрашніше, ніхто не несе за це відповідальності, ніхто не поспішає із «затвердженням». Всім байдуже! Виходить, кричимо: «Дайте!» — і не вміємо брати.

— Знаю, що з допомогою організації «Любов і милосердя» українські діти їздять відпочивати за кордон.

— Їздили в Польщу, Чехо-Словаччину. Але й тут складна ситуація. Наші діти — продукт нашої системи, на жаль. Батьки дають їм горілку, якою вони нібито мають віддячити господарям, а діточки, (їх вік — 8—14 років), буває, й самі прикладаються до «гостинця» ще в дорозі. Просимо батьків, щоб не робили цього, не благословляли дітей на закордонні гешефти, та вони не звертають на нас уваги. Дитина їде і починає вимагати від своїх господарів допомоги в продажу товару. Траплялися випадки, коли гості обкрадали господарів, що так тепло їх прийняли. Сорому доводиться набиратися по самі вуха. І хоча, здавалося, тут нашої провини немає, але ганьба падає на нас, адже ми організатори цих поїздок.

У 1991 році ми посилали на відпочинок за кордон близько двох тисяч дітей. У цьому році маємо можливість відправити 50 тисяч. Та чи варто це робити для дітей з такою поведінкою?

Робити людям добро — складна справа. Недаремно прислів'я каже: «Добрими намірами вистелено шлях до пекла».

Вів розмову
Владислав МИХАЛЬОВ,
студент КДУ.

Cito! Обговоримо!

НОВЕ ЖИТТЯ — НОВА ПРИСЯГА

Проект Присяги лікаря України, розроблений Міністерством охорони здоров'я, було надруковано в нашій газеті 6 лютого. І ось перші відгуки.

ГІППОКРАТУ — ГІППОКРАТОВЕ!

Якби не було у природі клятви Гіппократа, напевне б, нікому не спало на думку створювати Присягу лікаря Радянського Союзу: адже не присягають інженери, бухгалтери, двірники. Тож давайте-но повернемо Гіппократу Гіппократове. А то зробили зліпок із старої московської моделі... Дивуюсь: лаяли, лаяли центр, та його вже немає, а ми все йдемо у заданому ним напрямі.

Леонід БАЙ,
інженер.
Київ.

А МЕДСЕСТРИ — НІ ПРИ ЧОМУ!

Якщо вже говорити про особливу відповідальність медиків за виконання їхніх професійних обов'язків, то чи можна розділяти лікаря, медсестру і санітарку? Кожен з них несе свою вахту біля ліжка хворого. Випаде одна ланка з цього ланцюжка — і весь труд змарновано. Отже, якщо затверджувати присягу, то спільну для всіх категорій медпрацівників.

Марія ІВАНОВА,
медсестра.
Одеська область.

БРЕХНЯ В ГАРНІЙ УПАКОВЦІ

«Усі свої знання і уміння віддавати справі збереження здоров'я людей»... — читаю у проекті Присяги лікаря України. І як тільки наважились автори проекту вкладати у вуста молодих спеціалістів ці слова? Хіба вони, дорослі дяді і тьоті з міністерства, не знають, що сьогодні у лікаря немає можливості сумлінно виконувати свій обов'язок? Знають. Проте пропонують промовляти слова відвертої неправди «в урочистій обстановці на зібранні випускників... у присутності професорсько-викладацького складу вузу, представників місцевих органів охорони здоров'я, медичних асоціацій лікарів та інших громадських організацій». Примушувати людину входити у професію з неправдою на вустах злочинно!

Наталя СЕРГІЄНКО,
лікар.
Чернігівська область.

СЛОВА, СЛОВА

Складаючи військову присягу, людина знає: порушення її суворо карається. Чи зазнає покарання лікар у випадку невиконання ним свого професійного обов'язку? Тільки якщо хворий, якому він не допоміг, або його родичі наважаться доводити і зможуть довести провину лікаря. А це за існуючої системи кругової поруки майже неможливо. Залишаючись безкарними, спеціалісти взагалі втрачають моральні орієнтири. Звідси запитання: навіщо присяга?

Валерій СНІГУР,
педагог.
Хмельницький.

ЯКЩО ПОРУШУ, ТО НЕХАЙ...

Мене вразили слова: «Нехай сприяють мені щастя в житті, успіх у лікарській діяльності, повага людей, якщо непорушно виконуватиму присягу. Якщо ж порушу її, то нехай спіткає мене протилежне — презирство і неповага моїх співвітчизників». Чи доречна взагалі перша фраза? Ще не встигнувши кроку зробити на професійній стежині, людина жадає визнання. Наважившись служити добру, слід думати про те, чи по силах хрест, чи вдасться його донести.

Ніна ПРОХОРЕНКО,
лікар.
Харків.

НЕ З ТОГО КІНЦЯ ПОЧИНАЄМО

Я б рекомендував не поспішати з прийняттям Присяги лікаря України. Ви ж знаєте, в якому становищі працівники охорони здоров'я. Зарплата маленька. У багатьох проблеми з житлом. Не забезпечені медики і з професійного боку: немає ліків, інструментів, матеріалів. Логічно спочатку прийняти Закон про охорону здоров'я, визначитися з реформою медичної освіти, яка передбачає соціальний захист молодого спеціаліста, а вже потім думати, яку клятву брати з молодого лікаря і як питати з нього за несумлінне виконання обов'язку.

Сергій ШАПОВАЛ,
лікар.
Київська область.

І ВСЕ-ТАКИ ВОНА ПОТРІБНА

Проект Присяги лікаря України викликав в нашому колективі суперечку. Одні кажуть: присягати повинні наші керівники, бо відповідають за те, що робиться в системі охорони здоров'я. Я ж думаю: кожен на своєму місці має робити все, що від нього залежить. За часів Гіппократа не було міністерств охорони здоров'я, лікар виходив віч-на-віч з бідою і відповідав за свої дії. Тепер у лікарів безліч керівників, але в питаннях професійної совісті ні за чиєю спиною йому не сховатися. Тож все-таки вона потрібна, присяга лікаря України.

Надія СЕМЕНО,
фельдшер.
Тернопільська область.

Ось такі думки висловлено першими. Але обговорення проекту Присяги лікаря України триває...

Після аварії на Чорнобильській АЕС весь світ дізнався про героїзм пожежників України. Щира людська вдячність за це вселила їм надію на те, що і в нашій самостійній державі буде звернуто увагу на проблеми пожежної безпеки. Однак поки що цього не сталося. Хвиля ейфорії минула. СРСР розпався, і всі обіцянки московського уряду та імперських генералів канули у вічність. Збитки від пожеж щорічно зростають. Так, за минулий рік вони перевищили 35 мільйонів карбованців. Число загиблих під час пожеж збільшилося на 9,4 відсотка — загинуло 1414 чоловік, з них більш як 200 дітей.

ПОЛІТБЮРО ПРОТИ ВОГНЮ,

або Чому горить протипожежна охорона

У роботі ми досі керуємося нормативними документами колишнього Союзу, а керівництво пожежної служби МВС України оперативно спрацювало лише в одному напрямі — перекваліфікувалося з управління в головне управління, щоб зберегти високі посади та спецзвання. Складається враження, що болі пожежників його не цікавлять, бо генерали й полковники більше зайняті особистими, ніж державними справами, і не відмовилися від «партійного» стилю роботи. Вони першими придбали за безцінь легкові автомобілі, побудували гаражі й дачі. Їхній приклад наслідували й окремі керівники пожежної охорони областей. Протягом останніх трьох років на Волині, як і в інших областях, побувало у відрядженні багато працівників ГУПО МВС, які займалися пошуками так званих «недоліків», накачками, а окремі — чаркуванням.

У пожежній охороні ростуть, як сини лейтенанта Шмідта, «чорнобильці». Наприклад, у нашому відділі всім на подив «учасниками» ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС стали майори А. Кіндер та Б. Данилюк. Перший їздив у Чорнобиль для того, щоб за завданням керівництва ГУПО МВС України зібрати компромат на офіцера А. Семенюка, якому мстилися за критику і який чесно відбув там вахту протягом трьох місяців. Другий супроводжував у Чорнобильську зону радіоактивний трактор, завезений до Луцька незаконно й невідомо для чого на вимогу начальника ВПО В. Янченка. Ці «чорнобильці» були в зоні по кілька годин, але сьогодні вже мають посвідчення й користуються пільгами.

Ігноруючи закони незалежної України, начальник головного управління пожежної охорони генерал Пилип Десятников, його заступник полковник Олег Скобелєв присилають непродумані «папери» російською мовою з грубими помилками. Так, в кінці 1991 року до областей було надіслано рекомендації по проведенню протипожежної пропаганди, в яких були посилання на старі партійні документи. Дослівно: «Это нашло свое отражение в Постановлении ЦК КПСС (от 27.06.88 г.). Политбюро ЦК Компартии Украины (от 04.08.88 г.), постановлении ЦК КПУ и Совета Министров УССР № 538 80 г...» А в січні цього року надіслали з головного управління проекти нормативних документів, що не відрізняються від старих імперських. Виходить, службові особи і далі керуються постановами забороненої компартії?

До цього часу на Україні діє бюрократична постанова Ради Міністрів УРСР від 20.08.1985 р. № 323 «Про посилення протипожежного захисту об'єктів з масовим перебуванням людей», авторами якої є згадані керівники. За останні шість років працівниками пожежної охорони та республіканських міністерств переписано стоси паперу, щоквартальні інформації та липові звіти, покарано багато ні в чому не винних людей за невиконання цієї постанови, а результатів немає.

Штати ГУПО МВС України роздуті, невідомо для чого в обласних центрах та в інших містах створено загони воєнізованої пожежної охорони, в тому числі й технічної служби. Офіцери в цих структурах не можуть знайти собі роботу. В той час, як штати управління збільшуються, у пожежних частинах районних центрів часто чергує лише по три-чотири пожежники на одну автомобілі. В ГУПО МВС, в обласних управліннях і відділах пожежної охорони багато кадрових працівників, завдання яких полягає тільки в спільній з колишнім КДБ перевірці тих, кого оформляють на роботу. Служба, яку очолює в Києві полковник Микола Позняков, залишається громіздкою й заплутаною. Сьогодні існують воєнізована, невоєнізована, об'єктова, відомча, пожежно-сторожова та інші види пожежної охорони. Фінансування пожежної охорони здійснюється з різних джерел, воно ускладнюється через нестачу грошей у місцевому бюджеті та на рахунках промислових підприємств, заробіток пожежників мізерний.

На грані розвалу пожежно-сторожова охорона в сільській місцевості, яка утримується за рахунок колгоспів та радгоспів.

Закону України Про пожежну безпеку та інших нормативних документів, які б регламентували роботу цієї служби, досі немає. Проекти деяких з них, які надсилаються нам для вивчення, не вселяють надії, що найближчим часом щось зміниться на краще.

На мою думку, слід створити на Україні єдину державну пожежну охорону без поділу її на воєнізовану, професійну, відомчу тощо, вивести цю службу із складу МВС, створити державний департамент або комітет і відповідні структури в областях, районах та містах. Необхідно розробити і встановити єдині державні правила пожежної безпеки, інші нормативні документи, обов'язкові для всіх підприємств, організацій, установ та громадян. Слід удосконалити державний пожежний нагляд відповідно до змін у економіці.

Володимир НОВАК,
заступник начальника відділу пожежної охорони Управління внутрішніх справ Волинської області.

Фото Михайла САЧКА.

Спорт

Олімпіада, Альбервіль

Позавчора визначилися півфіналісти в хокейному турнірі. Об'єднана команда без особливих ускладнень перегарала збірну Фінляндії — 6:1 (2:1, 2:0, 2:0), а от перемога команди ЧСФР над шведами далася досить важко — 3:1 (1:1, 0:0, 2:0). Сьогодні в півфіналах зустрінуться ОК — США, ЧСФР — Канада.

Чемпіонкою серед біатлоністок на дистанції 15 км стала Антьє Мізерські (Німеччина), у чоловіків (20 км) — Євген Редькін (ОК). Золота медаль у гігантському слаломі дісталася Перніллі Віберг (Швеція).

«ЗАКОНСЕРВОВАНОЇ» ЮНОСТІ СЕКРЕТИ

Зоя Дусь, тоді луганчанка, виступала в збірній країни. І не просто виходила на старти, а часто перемагала, встановлювала рекорди. А найголовніше — була учасницею Олімпійських ігор 1968 року в Мехіко. Але якось несподівано вона зникла зі спортивного небосхилу. Що ж, таке життя: зірки спалахують і згасають.

А згадав про відому в минулому майстриню голубих доріжок ось чому. Майже через двадцять два роки після завершення кар'єри Зої Бандурко (Дусь) присвоїли звання майстра спорту міжнародного класу. Як кажуть, ліпше пізно, ніж ніколи.

Дізнавшись, що Зоя Вікторівна працює тренером у київському басейні «Динамо», вирішив зустрітися з нею. Цікаво було дізнатися про те, як вона відреагувала на запізнілу відзнаку. І взагалі хотілося погомоніти про проблеми в спорті.

Знаєте, у мене чомусь не виходить говорити компліменти жінкам. Тут також, як і в усьому, потрібний особливий талант. Але цього разу не утримався. Переді мною стояла молода жінка, вік якої, висловлюючись мовою криміналістів, від 25 до 30 років.

Не утримався від банального запитання:

— Як вдалося «законсервувати» юність?

— Завершивши активні виступи 1970 року, із водною доріжкою не розлучилася. Сама плавала для здоров'я, працювала тренером. А ще в мене чудова сім'я: коханий чоловік, двоє дітей. Старший доньці вже двадцять. Отже, раджу всім жінкам: знайдіть хоч трохи часу щодня для занять фізкультурою.

— Присвоєння вам звання — несподіванка, але, гадаю, приємна?

— Безперечно. І вважайте мої слова за нескромність: це звання свого часу було здобуте важкою працею. І дотепер продовжую служити плаванню. Ось уже 21 рік виховую юнаків та дівчат. Лише протягом останніх трьох років — перейшла до груп загальнофізичної [...]готовки. Мої підопічні [...]пер і дітлашня, і пенсіонери.

— А чому ви залишили дитячі спортивні групи?

— Через те що ставлення до спорту, на жаль, стало крижаним. Припиняють існування імениті клуби, спортивні школи з багатьох видів. Не виняток і плавання. Тут також відбувається скорочення всього і всіх, припиняється фінансування. Кожен, звісно, шукає вихід із такого становища. Я ж обрала роботу з групами оздоровчого плавання. Так би мовити, піднімаю здоров'я народу.

— Гаразд. Але була ж, мабуть, мрія підготувати чемпіона або чемпіонку?

— Звичайно. Але зробити це з кожним роком стає дедалі важче. Надто багато спокус у нинішньої молоді, яку, здається, цікавить тільки псевдобізнес. Ми ж свого [...] тренувалися і тричі на день. Любили спорт серцем...

— Отож сьогодні наплив дітей до басейнів помітно знизився?

— Абсолютно так. Навіть до оздоровчих груп, куди раніше важко було пробитися. Але сьогодні все диктують ціни, які ростуть, мов на дріжджах. Сьогодні 12 занять на місяць для дітей коштують 36 карбованців. Але, зрозуміло, це не межа. До речі, реальна вартість абонемента близько 400 карбованців. Не виключено, що наш басейн «Динамо», який без перебільшення став улюбленим місцем відпочинку киян, взагалі закриють. Така проза життя: зростають ціни на тепло, воду, електрику тощо. А хто платитиме? Наш збіднілий народ?..

— У цивілізованих багатих країнах сьогодні спостерігається буквально культ здорового способу життя. Чи вірите в те, що таке «загрожуватиме» колись і нашій Україні?

— Років через п'ятдесят (усміхається). Жартую, звичайно. Можливо, це станеться й раніше. Але все одно ми до цього неодмінно прийдемо. В іншому разі матимемо кволу і хвору націю. Це страшно. Дай Боже не дійти до такого стану...

Інтерв'ю взяв Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Земельний переділ

почався недавно в селі Степанівка на Одещині. На сесії сільради розглядалося 26 заяв кандидатів у фермери. Спочатку депутати спокійно роздавали односільчанам по кілька гектарів землі для підсобного господарства. Але куди зник їхній спокій, коли зайшла мова про фермерські поля! Бо йшлося про долю сіл сільради і колгоспу імені Ватутіна. З одного боку — збанкрутіле господарство із 3400 гектарами землі, а з іншого — фермери, люмпенство, управлінці. Причому ніхто нібито не поспішав приватизовувати ферми. Хіба що заможний фермер Володимир Нігрей. А в цей час хтось кинув із залу: «Допоки паю не буде, протестуватиму і стрілятиму».

На такому тлі сесія сільради не всім давала землю. Тим паче що дехто не мав ані насіння, ані техніки. Інша річ — велика сім'я Пасічників. Хлопці втрьох обробляли 400 гектарів орендованого поля, мають 100 гектарів озимини. Цікавими були результати голосування, бо багато депутатів утрималося. Зрештою, проголосуєш відкрито «проти» — ворогів не оберешся.

Подав заяву на організацію фермерського господарства і голова колгоспу імені Ватутіна Віктор Унтіла. Щоправда, місцева опозиція вважає це втечею із збанкрутілого господарства. Ось так поділили землю перед посівною у селі Степанівка на Одещині.

Як на мене, сесія не була б такою емоційною, якби були визначені паї: земельний і майновий. Коли верстався номер, нам стало відомо, що в селі Степанівка готуються збори асоціації фермерів і колгоспу.

Віктор КОСАРЧУК.
Красноокнянський район Одеської області.

На фото: «земельна» сесія Цеханівської сільради.

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

Експрес-новини

Американські сенатори Кері і Сміт повідомили, що в Москві їм надали інформацію щодо військовослужбовців США, яких вважали за таких, що пропали безвісти з часів другої світової війни, а також воєн у Кореї та В'єтнамі.

* * *

Прем'єр-міністр Франції Крессон і Президент країни Міттеран висловилися за швидке прийняття Фінляндії до Європейського Співтовариства. Тим часом уряд Швейцарії підтримав ініціативу з підписання угоди про вільну торгівлю між дев'ятнадцятьма країнами — членами Європейської асоціації вільної торгівлі (до складу якої входить Фінляндія) і ЄС. Увести в дію цю угоду планується в серпні наступного року.

* * *

Німеччина передбачає перетворити частину своїх збройних сил на підрозділи швидкого реагування, які б діяли як за межами країни, так і поза сферою впливу НАТО. Про це повідомив міністр оборони ФРН Штольтенберг. Представник уряду підтвердив, що партії правлячої коаліції мають намір замінити або уточнити статті конституції, згідно з якими забороняється використовувати збройні сили країни за межами території держав НАТО.

* * *

У звіті комісії ООН з прав людини повідомляється, що режим Хусейна порушує права сотень тисяч іракських жителів. Зазначається, що тисячам іракців загрожують страти, катування й необгрунтовані арешти. Ситуація в країні, підкреслюється у звіті, не поліпшиться доти, доки не буде змінено політичну та юридичну системи в Іраку.

* * *

Протягом найближчих двох років у Алжирі буде проведено нові вибори, заявив Прем'єр-міністр країни Гозалі. Тим часом в алжирському місті Оран було заарештовано одинадцять іноземців у звинуваченні в участі в заворушеннях.

* * *

Президент Албанії Алія відкинув критику законодавства країни щодо виборів. Раніше ЄС закликало албанські власті переглянути виборчий закон, який забороняє грекам брати участь у передвиборній кампанії як кандидатам від партій. Закон, прийнятий у цьому місяці, дозволяє представникам етнічних меншин виставляти свої кандидатури окремо без підтримки партій.

* * *

У майбутньому Угорщина може зайняти стратегічну позицію у процесі забезпечення повноцінного миру в Європі, а також у галузі розвитку багатостороннього економічного співробітництва між державами континенту і в розповсюдженні демократії. Таку заяву зробив міністр закордонних справ Угорщини Ясенський.

ДВА ПОГЛЯДИ НА КОНФЛІКТ

«Гарячі» точки

Світ за чотири роки звик, що в Нагірному Карабасі йде війна. Невелика ділянка землі стала замкненим колом суперечностей, смерті та бід. Закликами до миру його розірвати не вдається. Сторони на поступки не йдуть. Протистояння триває. Про це — в матеріалах власних кореспондентів «Голосу України» в Азербайджані та Вірменії.

Ровшан АЛІЄВ з Баку

Рахунок жертв війни в Нагірному Карабасі з азербайджанської сторони за останній місяць поповнився ще 150 загиблими. З них 40 — пасажири підбитого вертольота. Близько шістдесяти загинуло, боронячи районний центр Шушу від вірменських бандформувань з села Дашалти (вірмени називають його Хачкаром). Решта за інших обставин.

Що призвело до такого різкого погіршення обстановки в регіоні? Що стало підгрунтям міжнаціонального протистояння взагалі? На мою думку, карабаський конфлікт не стільки наслідок дій «борців за самовизначення», як сукупність зовнішніх чинників, серед яких кілька найважливіших. Перший — то лояльність світової громадської думки до вірмен. Відчуваючи таку моральну підтримку, вірменська сторона десятиліттями готувалася до анексії нагірної частини Карабаху. Опираючись на вірменську діаспору, представники якої обіймають високі посади в західних засобах масової інформації, можна було формувати вигідну для Єревана громадську думку з цього питання. Далі слід згадати зацікавленість країн Заходу в існуванні сильної християнської держави на перехресті Азії та Європи. До речі, Вірменія й нині існує на дотації з-за кордону.

Ще Російська імперія за часів Петра І розглядала Вірменію як форпост для проведення власної зовнішньої політики на Закавказзі. Вірменський народ за свою історію неодноразово був «розмінною монетою» у складних відносинах світових держав. Приміром, у 1915 році вірменські піддані Туреччини були втягнуті в першу світову війну на боці Росії та Англії.

Захід і понині не забуває про цю далеку країну. Навіть в сенаті Сполучених Штатів, які після розпаду СРСР залишилися єдиною наддержавою світу, та сама вірменська діаспора має певний вплив. Чи не тому найвищий законодавчий орган США неодноразово приймав з карабаського питання резолюції, що суперечать міжнародним нормам непорушності кордонів. Такі дії несумісні з американською позицією, яку ця держава зайняла, наприклад, під час кувейтської кризи. Варто підкреслити, що й керівництво Вірменії неодноразово використовувало карабаську проблему в корисливих інтересах.

Знаючи історію питання, азербайджанський народ не дивується, коли вірменські бойовики збивають пасажирський вертоліт, а московське телебачення називає його військовим. Коли зруйновані будинки азербайджанського міста Шуші видаються за руїни Ханкенді (Степанакерта). Коли говориться про заручників з Лівану, але не уточнюється — на чиєму боці вони воюватимуть.

Ара МЕЛІКСЕТЯН з Єревана

Лише в січні цього року на території Нагірно-Карабаської республіки вбито 42 вірменина, поранено — 47, взято заложниками — 10. Зруйновано 211 будинків. Ще кілька місяців тому стало очевидним, що в питанні врегулювання карабаського конфлікту Азербайджан робить ставку на відверті воєнні дії проти Арцаху (вірменська назва Нагірного Карабаху. — Ред.).

Стали перекидати сюди озброєні до зубів підрозділи ЗМОПу. Йшла посилена підготовка до початку бойових дій. Незабаром і привід було знайдено: катастрофа вертольота МІ-8, на борту якого знаходились високопоставлені особи Азербайджану. Це було сприйнято як «чергову терористичну акцію вірменських бойовиків». Щоправда, ця «геніальна» думка осінила азербайджанських політиків не відразу. Знадобилась ціла доба, щоб коротку фразу: «Нічого не бачу, туман» (останні слова екіпажу перед катастрофою), — зрозуміли як: «Нас обстрілюють». Про вертоліт потім забули, але війна все ж таки почалась.

Причому відбулося це на тлі перших спроб офіційних переговорів між Вірменією та Азербайджаном. Сьогодні карабахці сповнені рішучості захистити свою землю. Коли вже це можливо лише через війну, коли вже війна нав'язана, то будемо воювати, вважають вони. Тут уже йдеться про свободу цілого народу, який десятиліттями був «у кайданах» Азербайджану.

Звичайно, сили й можливості обох сторін непорівнянні ні за чисельністю населення, ні за територією. Однак Карабах має намір протистояти удару.

Зовсім інша ситуація склалася в Азербайджані. Для цієї республіки Карабах є ласим шматочком, який не хочеться втрачати. Крім того, велику роль відіграє він у азербайджанській внутрішній політиці, у протиборстві сьогоднішнього керівництва республіки й Народного фронту (НФА). Якщо навіть припустити, що Азербайджан правий, звинувачуючи вірменських керівників у роздмухуванні карабаського конфлікту з метою здобуття Президентом влади, то теж саме можна сказати й про відносини між Муталібовим і лідерами НФА.

Що ж, розпочати війну Азербайджанові вдалося, однак відразу ж після перших серйозних втрат він став у позу ображеного. Бачте, вірмени обстрілюють наші населені пункти. Схоже, в Баку забули, що з районів, де сьогодні йдуть бої, мирне азербайджанське населення евакуйоване. А вірменські сили самооборони Арцаху всього лише відбивають натиски противника, придушуючи його вогневі точки. Вважаю, що державі, яка себе поважає, потрібно тверезо оцінювати нинішню ситуацію і не відмовлятися від посередництва міжнародних сил, військ ООН. Адже лише вони можуть встановити відносне затишшя в зоні конфлікту.

Звертаємо увагу уряду

БОЖЕ, ПОВЕРНИ НАС В УКРАЇНУ!

Урочисті звуки гімну «Ще не вмерла Україна» пролунали в Душанбе в залі, де відбулася установча конференція української громади.

Досі, хоча вона й існувала, та не була організаційно оформлена й нагадувала скоріше всього любительський клуб. Тепер же прийнято рішення про чіткішу її побудову й реєстрацію громади в Мінюсті Таджикистану. «Місцева влада має знати, що ми тут є й що права 40 тисяч українців Таджикистану повинні враховуватися повною мірою», — сказав голова громади Михайло Кулик.

Одним з важливих напрямів її діяльності конференція визначила культурно-просвітницьку роботу. Тим, хто забув рідну мову, вона допоможе знову її вивчити, хто не прочитав жодної книжки з заборонених колись українських авторів, ознайомить зі спадщиною М. Грушевського та І. Багряного...

«Ми всі діти однієї матері — України. І коли по телебаченню чи радіо (особливо російському) чуємо або читаємо в центральних газетах огуду на неї, ніхто з нас не може залишатися байдужим. Усім, хто нас чує в Таджикистані, ми кажемо: не вірте, це — брехня», — підкреслює Михайло Кулик.

Він розповів і про конкретний випадок, коли з вуст військкому Таджикистану вихопилася фраза, що, мовляв, у військових частинах Західної України б'ють таджиків. Реакція української громади була негайною: під тиском фактів військкому довелося з трибуни Верховної Ради запевнювати, що його «невірно зрозуміли».

Учасники конференції прийняли звернення до Леоніда Кравчука. У тексті звернення було прохання про матеріальну і моральну підтримку, однак головний його мотив — Боже й Президенте, допоможіть нам повернутися в Україну!

Дуже добре, пролунало з трибуни конференції, що до колишніх німецьких поселень півдня України повернуться їхні колишні мешканці. Від працьовитих, умілих людей, якими є німці, лише користь. Але хіба зайвими є для нашої батьківщини наші власні руки та голови? Серед таджицьких українців чимало спеціалістів дуже високої кваліфікації.

Думка більшості з них така: подвійне громадянство, можливо, річ і не погана, але вони віддають перевагу лише одному. І лише українському.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

Власкори повідомляють

Бішкек

БУДУТЬ ЗМІНИ І В ГЕРАЛЬДИЦІ

У Киргизстані відбулося завершальне засідання організованої республіканським парламентом комісії щодо оновлення державної символіки.

У конкурсі, що тривав кілька місяців, брало участь понад 400 чоловік, серед них не тільки художники, а й люди найрізноманітніших професій, у тому числі й школярі.

У запропонованій геральдиці багато національних символів: зображення небесних світил, зірок, є варіанти з тваринами і птахами. Переважаючі кольори — блакитний, зелений, червоний. Для затвердження депутатами Верховної Ради відібрано 6 графічних варіантів прапора і герба.

Євгеній ДЕНИСЕНКО.

Актуально

ГЕНЕРАЛИ І... ГКЧП

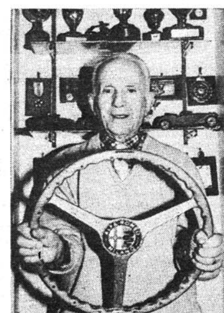
Гостру дискусію в республіканському парламенті викликали слухання про роль армії в серпневому путчі. Маршал Є. Шапошников доповів, що всі генерали, котрі завзято виконували накази ГКЧП, давно звільнені. І що тепер, мовляв, народ і армія по-справжньому єдині. Проте заступник голови Державного комітету республіки з оборонних питань В. Лопатін висловив іншу точку зору. Чимало вищих армійських чинів, які підтримували ГКЧП, або переведені на іншу посаду, або «кинуті» до військових академій, де вони успішно виховують молодших офіцерів. Треба розуміти, в комуністичному дусі.

Було зазначено, що, користуючись непідлеглістю Росії, армія СНД трансформувалася в наддержавну структуру, котра може приховувати в собі загрозу для суспільства. Ось це вже зовсім близько до істини.

ЛЮТИЙ — ПОРА ХВИЛЮВАНЬ

Багатолюдний мітинг, присвячений 71-й річниці лютневого повстання 1921 року, відбувся у Єревані. Його організувала одна з опозиційних республіканських партій «Об'єднання національного самовизначення». Промовці відзначили, що 18 лютого 1921 року у Вірменії відбулася революція і республіка звільнилася від більшовицького терору. Окрім того, саме в цей день 1988 року обласна Рада народних депутатів НКАО прийняла історичне рішення про вихід області зі складу Азербайджану. За словами промовців, ця дата гідна статусу національного свята.

Погляд

ПРИЗ — ВЕТЕРАНОВІ

Велике місто Мілан. Мільйони жителів мешкають у ньому. А коли десь збирається багато людей, серед них завжди знайдеться одна цікава. Як, наприклад, Джованбаттіста Гвідотті. Цей 91-річний чоловік — найстаріший водій Мілана. Права на керування автомобілем він одержав ще в 1920 році. І досі не відлучився від керма, за що місцевий автоклуб і нагородив його спеціальним призом.

Фото ТАРС.

Бізнес-контакт

ЕНЕРГЕТИКИ ВИХОДЯТЬ У СВІТ

У хороші часи, тобто ще два-три роки тому, Україна експортувала до 30 мільярдів кіловат-годин електроенергії — приблизно на один мільярд доларів за середньоєвропейськими цінами. Правда, цих грошей ми ніколи не бачили, бо йшли вони до центру, який відраховував Україні 12 відсотків, та й то — у копійочках-карбованцях.

За останній квартал минулого року нам вдалося, не порушуючи вже існуючих контрактів, зробити так, щоб кошти надходили безпосередньо до нас.

Втім, змінилася загальна ситуація. У країнах Східної Європи — колишніх основних імпортерах нашої електроенергії — спад виробництва. Звичайно, зменшився й наш експорт. Заключаючи контракти на цей рік, ми дійшли рівня — дев'ять мільярдів кіловат-годин. Передусім ця енергія піде до східноєвропейських країн, з якими маємо розвинуту мережу передачі. Але прориваємось і далі. Розглядаються угоди на експорт у Німеччину, Австрію.

Безперечно, і цим наші можливості не обмежуються, але... Страйки шахтарів, нестабільність російських постачань призвели до того, що на електростанції не завезено достатньо палива. Ми змушені убезпечити себе від цих коливань, тому і виходимо на зарубіжні фірми, що торгують енергоносіями, — від австралійських до арабійських.

Приміром, є можливості укласти так звані «бокові контракти». Поясню. Арабські шейхи мають певні квоти на торгівлю нафтою за цінами, нижчими від цін ОПЕК (міжнародної організації, що контролює світову торгівлю цією сировиною. — **Ред.**). Вони «витратилися» на війну в Перській затоці і тому пускають ці квоти на ринок. Нам вигідно? Авжеж! І на рівні передпідписання контрактів домовленості є.

Але існує й ще одна проблема — необхідність якомога швидшої реконструкції енергетики. За технічним рівнем ми відстаємо від розвинутих країн на 20—30 років. Нині весь світ переходить на паро-газові установки для ТЕС, які мають ККД до 52 відсотків, а якщо використовувати ще й тепло, то й усі 80. Плюс екологічний ефект. На жаль, наша промисловість не виробляє таких установок, як й інших необхідних нам турбін, котлів, апаратів знесірчення та газоочищення. Все це треба купувати за кордоном на зароблені нами ж кошти, залучати західних інвесторів.

До речі, створюються два міжнародних консорціуми для реконструкції Бурштинської та Придніпровської ДРЕС. Участь у цих проектах беруть всесвітньовідомі фірми «Сименс», «Ей-Бі-Бі», «Дженерал Електрік». Станції після реконструкції відповідатимуть сучасним вимогам.

Варто підкреслити, що без такої поступової реконструкції нам не увійти в світову та європейську енергетику та інформаційну мережу.

Правда, Україну часто звинувачують у тому, що вона хоче вирватися з єдиної енергомережі колишнього СРСР. Але подивимося на Європу. Там теж є єдина енергомережа. Європейські країни обмінюються електроенергією, можливо, навіть більше, ніж Україна з Росією, Білоруссю чи Кавказом. Але одночасно існує й енергетика Німеччини, Франції тощо. І ніхто їм не вказує, що треба робити. Україна не збирається розривати традиційні зв'язки. Ми хочемо їх розвивати, але на новій — договірній основі.

Отже, енергетика — одна з небагатьох галузей економіки, яка стабільно може заробляти валюту. Їй треба допомогти, зробити її пільговою галуззю, щоб вона вийшла на світовий рівень. На жаль, новий 70-відсотковий податок на експорт електроенергії — це не допомога, а перешкода для здійснення всього вищезгаданого.

Валерій КОВАЛЕНКО,
генеральний директор асоціації зовнішньоекономічного співробітництва «Інтеренерго».

Коментар в номер

БАЛКАНИ ЧЕКАЮТЬ МИРОТВОРЦІВ

Незважаючи на вже доволі тривале припинення вогню в Югославії, ООН ніяк не приступає до здійснення однієї з ключових операцій для встановлення міцного миру—введення в країну міжнародних миротворчих сил.

Основними перешкодами для цього залишаються політика президента Сербської Країни М. Бабича. Навіть після того, як парламент цієї республіки переважною більшістю голосів висловив недовіру її політичному лідеру, М. Бабич, не визнаючи такого рішення законодавців, продовжує заперечувати здійснення мирного плану спеціального посланника Об'єднаних Націй Венса.

Ще одне джерело напруженості, правда, на щастя, поки що політичної, розгорається в Боснії та Герцеговині. Місцеві серби, а також фактичний керівник Президії Югославії Б. Костич виступають за невиведення федеральної армії з Боснії — осередку сербів. Разом з тим хорвати, більшість яких живе в Герцеговині, тяжіють до Загреба.

Яку ж політику в такій ситуації обере найбільша етнічна община цієї республіки — мусульманська? Напевне, не політику сепаратизму, спрямовану на утворення окремої мусульманської держави на Балканах. Президент Боснії і Герцеговини А. Ізетбегович сподівається, що населення підтримає його прагнення зберегти цілісність республіки під час запланованого на кінець лютого референдуму. В противному разі ситуація може перерости в новий конфлікт за сербсько-хорватським варіантом.

Втім, висловлюється все більше сподівань, що до цього не дійде. Нова війна для Югославії — це не тільки нові численні жертви, а й остаточна втрата основними конфліктуючими сторонами — Сербією та Хорватією — свого політичного престижу, який їм сьогодні дуже потрібен. Тим більше що й Сербія і Хорватія нині висловлюють велику зацікавленість у реалізації плану Венса. Зокрема, Сербії вкрай необхідно закріпити міжнародний авторитет новоутвореного федеративного союзу з Чорногорією, який претендує на правонаступництво колишньої єдиної СФРЮ.

Звичайно, за такої ситуації прибуття «блакитних касок» (є надія, що це станеться найближчим часом) — це той очікуваний всіма крок, який наблизить Балкани до стабільності.

Олексій ЄВСІКОВ.

Коротко

● Проект Закону про профспілки, права та гарантії їх діяльності опубліковано в таджицькій пресі для громадського обговорення. Суть документа полягає в тому, що профспілки оголошуються незалежними від державних органів, політичних організацій.

● 500 крупнокаліберних танкових кулеметів по 15 тисяч доларів за штуку продав Німеччині завод «Металіст», що в місті Уральську. Як повідомляє казахстанська газета «Экспресс-К» з посиланням на неофіційні джерела, ця угода була санкціонована Президентом Назарбаєвим. На валютний виторг від неї закуплять обладнання для виробництва швейних машинок.

● Бартерну торговельну угоду підписано між Латвією та Кубою. Передбачається що в обмін на продовольчі товари до Латвії надходитиме кубинський цукор.

● 20 тисяч безробітних, що становить вісім відсотків усіх зайнятих у промисловості, нараховується нині в Литві. За даними литовського Міністерства економіки, до кінця лютого ця цифра збільшиться ще на дев'ять тисяч чоловік.

● Республіка Татарстан — таку офіційну назву затверджено на сесії парламенту цієї колишньої автономії Російської Федерації. Прийнято й новий герб республіки. Замість серпа й молота на ньому зображено священного барса.

● Оргкомітет з підготовки й проведення... надзвичайного З'їзду народних депутатів СРСР створено в Москві. Ініціатори цієї акції — колишні союзні депутати Умалатова, Макашов і Голик заявили: головним завданням з'їзду стане відновлення Радянського Союзу.

● Навоїйська область знову з'явилася на карті Узбекистану. Таке рішення ухвалила Верховна Рада республіки. За партійною вказівкою кілька років тому її поділили між Бухарською та Самаркандською областями. Але час показав, що для скасування області з найбільшим в Узбекистані промисловим потенціалом не було ніяких підстав.

Хороші вісті

Торгуватимемось по-китайськи?

Як повідомило днями агентство Сіньхуа, два найбільших універмаги китайських міст Усі і Нанкін відкриють свої торгові філії у Києві та Одесі. За попередньою інформацією, ці магазини продаватимуть оптом і вроздріб товари широкого вжитку, продовольство, іграшки. Але не повідомляється, які гроші цікавлять китайських бізнесменів. Якщо тільки в одеську філію вони збираються вкласти два мільйони доларів, то, напевне, й компенсувати такі витрати, хоча б на перших порах, вони намагатимуться теж «зеленими». Правда, за словами Сіньхуа, не виключений також «бартерний варіант».

Уже в березні китайські представники прибудуть в Україну для переговорів. Сподіваємось, що наші проблеми з приміщеннями, транспортом тощо все-таки не змусять їх повернутися назад ні з чим.

Враховуючи те, що намір розвивати торгівлю з Україною та іншими державами СНД висловили підприємства багатьох провінцій КНР, можна сказати, що це переростає в тенденцію, яка вимагає вже нині «забивати» свої ділянки на нашому ринку. Тим більше що китайці, згідно з деякими повідомленнями, з часом намагатимуться торгувати не тільки товарами широкого вжитку, а й активно укладати угоди з купівлі-продажу нерухомості в країнах співдружності. А як свідчить світова практика, такі угоди — це вже значно жирніший кусень у бізнесі. Аби тільки нам не розпродати все.

Євген ОЛЕКСІЄНКО.

Сторінка літописця

ЧИ ВІДРОДИТЬСЯ ЗЕМЛЕРОБСЬКА СЛАВА ПРИЧОРНОМОР'Я

Лише тоді, коли дослідники серйозно зайнялися античною хорою — аграрною зоною міст — як з рогу достатку посипались несподівані відкриття. Тільки тепер з'ясувалися справжні причини стародавньої грецької колонізації Причорномор'я і та виняткова роль, яку вона відігравала в історії античної Еллади.

Розвалились всі приголомшливі роздумування. Натомість постала проста, а тому настійна, причина колонізації — хліб. Саме він, точніше його нестача, примушувала еллінів кидати теплий клімат Середземномор'я й шукати щастя на багато суворіших понтійських берегах.

З виникненням Запорожжя знову в Причорномор'ї почали оживати давні землеробські традиції. В минулому сторіччі, коли царський уряд почав провадити політику інтенсивного заселення Причорномор'я, основним продуктом виробництва краю став знову хліб.

Родючі землі південноукраїнських степів з незапам'ятних часів привертали до себе увагу стародавніх народів, які надовго осідали тут і завзятою працею створювали квітучі цивілізації. Саме землеробство дало змогу зробити остаточний крок від непросвітньої первісної дикості до цивілізації. Вперше це сталося в Єгипті, Месопотамії, Індії та Китаї. Незабаром процес окультурення охопив Середземномор'я та Південно-Східну Європу, тобто й терени сучасної України. Упродовж довгих тисячоліть епохи міді й бронзи в південноукраїнських степах змінилося декілька землеробських культур, які тут самостійно розвивались, а потім безслідно (а чи так?) зникали. Історія безжально стирала з лику землі цілі народи, і дбайливо оброблені поля на століття ставали знову дикими степами.

Так сталося і в Причорномор'ї наприкінці бронзового віку. На рубежі першого та другого тисячоліть до християнства великі поселення хліборобів почали занепадати, аж поки життя в них зовсім не завмерло. Загадкою полишилося, чому зник цілий народ, що зоставив по собі численні кургани й рештки великих поселень по неозорих степових просторах. Таємницю зникнення цього народу науці й досі не пощастило певно розкрити. Достовірно відомо лиш те, що в перші віки останнього тисячоліття до християнства Причорномор'я перетворилося в дикі безлюдні степи, через які інколи переходили орди кочівників.

Тим часом історії знову забаглося засіяти ці терени цивілізаторським сім'ям. У далекому Середземномор'ї назрівали події, яким судилося на багато століть вперед докорінно змінити історичну долю стародавніх народів України.

На західній окраїні гірського півострова Мала Азія на берегах блакитних заток і маслинових дикорослих тоді, звісно, гаїв на схилах гір, що вдивлялися в узбережжя Егейського моря, зіткнулися стародавні цивілізації Заходу та Сходу. Вздовж берегів Анатолії та на сусідніх островах квітнули невеликі держави-поліси, тобто держави-міста, засновані еллінами, які розмовляли на іонійському наріччі старогрецької мови. Це призвело до назви всього краю іонійською Грецією, або просто Іонією. Наполеглива праця землеробів, ремісників і купців увінчалася розквітом їхніх міст — Мілета, Ефеса, Смірни й інших. Їх упорядковували та прикрашали мощеними вулицями й площами, статуями богів і героїв, пишними храмами й театрами. Саме звідси бере початок одна з найяскравіших цивілізацій планети — антична, що стала підвалиною теперішньої європейської, отже й української, культури. Проте недовго тривало безжурне життя в Іонії.

У долинах межи гірських хребтів півострова набирали силу пізньохетські царства — спочатку Фрігійське, потім Лідійське. Завдяки родовищам золота й срібла династії Мермнадів і Гераклідів нагромаджували величезні, як на ті часи, багатства. Бо ж недарма ім'я одного з лідійських царів — Креза — стало ознакою казкової пишноти. Дедалі частіше погляди східних володарів зверталися в бік багатих іонійських міст із жадобою. Не будучи в змозі подолати їх міцні кріпосні стіни, лідійці розорювали сільські угіддя, руйнуючи економічні підвалини грецьких міст.

Напади лідійців були, проте, лише першими провісниками лиха. Справжня катастрофа іонійців спостигла 545 року до Різдва Христового. Ще в першій половині VI сторіччя далеко на сході, за ріками Тигр і Євфрат, почало розправляти плечі молоде Перське царство, яким тоді правили непогамовні завойовники династії Ахеменідів. Ковтаючи інші держави, Перське царство швидко перетворювалося в найбільшу імперію тих часів. Після захоплення Лідії настала черга іонійських полісів. Греки спромоглися на відчайдушний опір, та сили були надто нерівні. Перед полчищами Ахеменідів не могли встояти ні кріпосні стіни, ні загони іонійських військ. Тому, рятуючись від перського рабства, іонійці кидали часто цілими міста, благодатні краї Егеїди. Пощастило вціліти лише найбільшому місту Мілету. Після невдалого походу перського царя Дарія до Скіфії, звідкіля йому довелося рятуватися ганебною втечею, іонійці здійняли проти персів повстання. Щоправда завершилося воно жорстокою поразкою, а сам Мілет було зруйновано вщент.

Що ці бурхливі події мають до північночорноморських степів? Аби відповісти, спитаймося науковців.

На початку минулого століття, після виснажливих воєн за чорноморські береги між двома імперіями — російською та османською Портою — освічена Європа дізналася, подивуючись, що не лише Італія та Греція багаті на шедеври античності, а й по північних берегах Понту Евксинського два тисячоліття тому процвітала цивілізація античних еллінів. В наукових виданнях почастішали назви стародавніх причорноморських міст — Ольвії, Тіри, Херсонеса, Феодосії, Пантікапеї. Сюди потяглися академічні експедиції і як завжди, — шукачі скарбів. Відомі музеї та приватні колекції почали швидко повнитися цінним антикваріатом, що спонукали до подальших розкопок.

Аж по останній час археологи за звичай займалися здебільшого дослідженнями решток великих міст і їхніх некрополів (міст мертвих), не надавали належної уваги численним дрібним поселенням. І лише тоді, коли серйозно зайнялися античною хорою — аграрною зоною міста, як із рогу достатку посипалися несподівані (чи такі вже?) відкриття. Тільки тепер з'ясувалися справжні причини стародавньої грецької колонізації Причорномор'я і та виняткова роль, яку вона відіграла в історії античної Еллади.

Розвалилися всі приголомшливі роздумування, здогади. Натомість вимальовалася проста, бо надзвичайно життєва причина колонізації — хліб. Саме він, точніше, його нестача, примушували еллінів кидати теплий клімат Середземномор'я й шукати щастя на суворіших понтійських берегах.

Перша колонія Борисфен, названа так за тодішнім найменуванням Дніпра, з'явилася тут ще тоді, коли малоазійські царі тільки почали спустошувати аграрні терени іонійців, що змушувало емігрувати в першу чергу селян. У 647 році до християнства, на острові Березань біля нинішнього Очакова висадилися перші іонійські колоністи-землероби, які не тільки почали освоювати найближчі родючі землі, а й швидко зав'язали торговельні відносини із стародавніми народами, що населяли в ті часи територію теперішньої України. З появою еллінів тут поширилися залізні знаряддя праці, з'явилися гончарний круг та інші нововведення, які різко підвищили продуктивність сільського господарства та інших галузей економіки.

В міру тиску лідійських царів на поліси Іонії до Прибужжя тягнулися все нові партії колоністів. Навколо Борисфена почала утворюватися простора заселена хора. На берегах лиманів з'явилися численні села та хутори, які продукували зерно і для власних потреб, і на експорт. Натомість борисфеніти одержували з Еллади амфори з вином та олією, тканини, високохудожню кераміку, ювелірні вироби, мармур і таке інше.

Могутнім поштовхом до освоєння іонійцями нових просторів Причорномор'я виявилося захоплення Іонії перськими військами 545 року до християнства. В цей час з'явилася безліч нових сільських поселень і припонтійські степи перетворилися в справжню житницю стародавньої Еллади. Чорноморські протоки Босфор і Геллеспонт (Дарданелли) стали хлібним шляхом до Середземномор'я. А наймогутніші держави Греції — Афіни і Спарта — постійно суперничали за панування над життєво важливими протоками.

Щоб належно оцінити значення грецьких колоній Причорномор'я для стародавньої Еллади, досить подивитися на географічну карту. Неважко помітити, що грецькі півострови та острови Середземного моря майже повністю вкриті гірськими масивами із знаменитими сніговими вершинами Олімпу та Парнасу. Навіть у сучасній Елладі з її інтенсивним високотехнологічним сільським господарством обробляється лише мізерна частка загальної площі країни. Тому питання про хліб завжди було ключовим в історії античної Греції.

Північне Причорномор'я завдяки хлібному експорту набуло настільки важливого міжнародного значення, що у 450 році до християнства береги Північного Понту відвідав сам «батько історії» Геродот Галікарнаський. Вражений небаченими природними багатствами Прибужжя та Придніпров'я, великий історик писав: «З інших рік (Скіфії) Борисфен найбільш повноводий. Вздовж його берегів тягнуться найпрекрасніші та найбагатші пасовища для домашньої худоби. В ньому водиться велика кількість найкращої риби. Вода на смак дуже приємна. Врожаї на його берегах найкращі, а там, де землю не засівають, росте дуже густа трава. В його гирлі самі собою нагромаджуються величезні запаси солі. Тут водяться величезні рибини без кісток, яких називають антакаями; їх доставляють для засолювання. Є багато й інших диковин».

Плинули сторіччя. Довго ще боронили моря кораблі з причорноморським хлібом. Але в перші століття християнської ери на тисячокілометрових просторах євразійських степів заворушилися величезні маси кочових племен. Почалося велике переселення народів, яке загубило не тільки грецькі міста на Понті Евксинському, а й увесь античний світ. Більш як на півтора тисячоліття Причорномор'я знову перетворилося на дикі степи, по яких носилися орди кочовників — печенігів, половців, ногайців.

З виникненням Запорожжя знову в Причорномор'ї почали оживати давні землеробські традиції. В минулому сторіччі, коли царський уряд почав провадити політику інтенсивного заселення Причорномор'я, основним продуктом виробництва краю знову став хліб. Завдяки товарному виробництву зерна та його експорту на світовий ринок через чорноморські порти до південних степів знову повернулася слава європейської житниці. А розвиток капіталістичних відносин у південних губерніях Російської імперії істотно випереджав інші регіони.

Настав вік двадцятий — вік революцій, вік великих економічних змін. Стала іншою система аграрного господарства. Став іншим і хлібний ринок. Все більше диких степів розорювалося, а хліба ставало все менше. Чи не вперше в історії Причорномор'я від портових причалів не відходять до заморських країв кораблі з хлібом, навпаки, давно вже швартуються тут кораблі із заокеанським зерном. Чи настануть часи, коли причорноморські степи незалежної України, які віками годували світові цивілізації, знову здобудуть світову землеробську славу?

Володимир РУБАН,
кандидат історичних наук.

Фото Олександра КРЕМКО.

Особистост…

Чекає все…
А рідний…
Не треба…
Щоб далі…

Заметемо…
Перейдемо…
Щоб узяти…
І злитись…

У цих ря… да емігрантс… відданих рідні…
Одна з ни… дар передчутт… нього України… товної смерті… чуття свого… впевненості в… Інакше чи бул… рішучо-осяйно… А йшла ж по… високою напру… еміграцію за… ла її від наст… ко ж був міні… містечку Поде… їнської Госпо… спочатку вчил… гімназії, а вж… довій школі.
Чи нелегал… річки Сян у… не, і нарешті 2… розтерзаний»…

ГІТАР… тма. З… статист… тя сім'я має… Ну, а гітарис… помиляється… гідне бринька… тях, у підзем… а то й у міс… рті з надсадн… «під Висоцьк… за чисту мон… гітаристів-вірт… крили б воїст… можливості ц… та, на жаль,…
Якось чере… знайомився з… кої допомоги… ся у музиці,… грає в народ… гітаристів «А… Київському… «Жовтневий»… каря мене за… же, не залиш… шого, як «на… репетицію.
Потрапляю… Чую жартівл… позиції. Щоп… нанні на гіта… чать дещо се… лодія набуває… мантики.
Взагалі ж… колективу рі… ресивний «Та… ми» Хачатуря…

...ЦИТЬСЯ ...ЛАВА ...МОР'Я

...лише Італія та Греція багаті на шедеври античності, а й по північних берегах Понту Евксинського два тисячоліття тому процвітала цивілізація античних еллінів. В наукових виданнях почастішали назви стародавніх причорноморських міст — Ольвії, Тіри, Херсонеса, Феодосії, Пантікапеї. Сюди потяглися академічні експедиції і як завжди, — шукачі скарбів. Відомі музеї та приватні колекції почали швидко повнитися цінним антикваріатом, що спонукали до подальших розкопок.

Аж по останній час археологи за звичай займалися здебільшого дослідженнями решток великих міст і їхніх некрополів (міст мертвих), не надавали належної уваги численним дрібним поселенням. І лише тоді, коли серйозно зайнялися античною хорою — аграрною зоною міста, як із рогу достатку посипалися несподівані (чи такі вже?) відкриття. Тільки тепер з'ясувалися справжні причини стародавньої грецької колонізації Причорномор'я і та виняткова роль, яку вона відіграла в історії античної Еллади.

Розвалилися всі приголомшливі роздумування, здогади. Натомість вимальовалася проста, бо надзвичайно життєва причина колонізації — хліб. Саме він, точніше, його нестача, примушували еллінів кидати теплий клімат Середземномор'я й шукати щастя на суворіших понтійських берегах.

Перша колонія Борисфен, названа так за тодішнім найменуванням Дніпра, з'явилася тут ще тоді, коли малоазійські царі тільки почали спустошувати аграрні терени іонійців, що змушувало емігрувати в першу чергу селян. У 647 році до християнства, на острові Березань біля нинішнього Очакова висадилися перші іонійські колоністи-землероби, які не тільки почали освоювати найближчі родючі землі, а й швидко зав'язали торговельні відносини із стародавніми народами, що населяли в ті часи територію теперішньої України. З появою еллінів тут поширилися залізні знаряддя праці, з'явилися гончарний круг та інші нововведення, які різко підвищили продуктивність сільського господарства та інших галузей економіки.

В міру тиску лідійських царів на поліси Іонії до Прибужжя тягнулися все нові партії колоністів. Навколо Борисфена почала утворюватися простора заселена хора. На берегах лиманів з'явилися численні села та хутори, які продукували зерно і для власних потреб, і на експорт. Натомість борисфеніти одержували з Еллади амфори з вином та олією, тканини, висохудожню кераміку, ювелірні вироби, мармур і таке інше.

Могутнім поштовхом до освоєння іонійцями нових просторів Причорномор'я виявилося захоплення Іонії перськими військами 545 року до християнства. В цей час з'явилася безліч нових сільських поселень і припонтійські степи перетворилися в справжню житницю стародавньої Еллади. Чорноморські протоки Босфор і Геллеспонт (Дарданелли) стали хлібним шляхом до Середземномор'я. А наймогутніші держави Греції — Афіни і Спарта — постійно суперничали за панування над життєво важливими протоками.

Щоб належно оцінити значення грецьких колоній Причорномор'я для стародавньої Еллади, досить подивитися на географічну карту. Неважко помітити, що грецькі півострови та острови Середземного моря майже повністю вкриті гірськими масивами із знаменитими сніговими вершинами Олімпу та Парнасу. Навіть у сучасній Елладі з її інтенсивним високотехнологічним сільським господарством обробляється лише мізерна частка загальної площі країни. Тому питання про хліб завжди було ключовим в історії античної Греції.

Північне Причорномор'я завдяки хлібному експорту набуло настільки важливого міжнародного значення, що у 450 році до християнства береги Північного Понту відвідав сам «батько історії» Геродот Галікарнаський. Вражений небаченими природними багатствами Прибужжя та Придніпров'я, великий історик писав: «З інших рік (Скіфії) Борисфен найбільш повноводий. Вздовж його берегів тягнуться найпрекрасніші та найбагатші пасовища для домашньої худоби. В ньому водиться велика кількість найкращої риби. Вода на смак дуже приємна... Врожаї на його берегах найкращі, а там, де землю не засівають, росте дуже густа трава. В його гирлі самі собою нагромаджуються величезні запаси солі. Тут водяться величезні рибини без кісток, яких називають антакаями; їх доставляють для засолювання. Є багато й інших диковин».

Плинули сторіччя. Довго ще боронили моря кораблі з причорноморським хлібом. Але в перші століття християнської ери на тисячокілометрових просторах євразійських степів заворушилися величезні маси кочових племен. Почалося велике переселення народів, яке загубило не тільки грецькі міста на Понті Евксинському, а й увесь античний світ. Більш як на півтора тисячоліття Причорномор'я знову перетворилося на дикі степи, по яких носилися орди кочовників — печенігів, половців, ногайців.

З виникненням Запорожжя знову в Причорномор'ї почали оживати давні землеробські традиції. В минулому сторіччі, коли царський уряд почав провадити політику інтенсивного заселення Причорномор'я, основним продуктом виробництва краю знову став хліб. Завдяки товарному виробництву зерна та його експорту на світовий ринок через чорноморські порти до південних степів знову повернулася слава європейської житниці. А розвиток капіталістичних відносин у південних губерніях Російської імперії істотно випереджав інші регіони.

Настав вік двадцятий — вік революцій, вік великих економічних змін. Стала іншою система аграрного господарства. Став іншим і хлібний ринок. Все більше диких степів розорювалося, а хліба ставало все менше. Чи не вперше в історії Причорномор'я від портових причалів не відходять до заморських країв кораблі з хлібом, навпаки, давно вже швартуються тут кораблі із заокеанським зерном. Чи настануть часи, коли причорноморські степи незалежної України, які віками годували світові цивілізації, знову здобудуть світову землеробську славу?

Володимир РУБАН,
кандидат історичних наук.

Фото Олександра КРЕМКО.

Олена ТЕЛІГА

ЛИСТ

Ти б дивувався: дощ і пізня ніч,
А в мене світло і вікно наростіж.
І знов думки і серце у вогні,
І гостра туга — у невпинним зрості.

Твоє життя — холодний світлий став,
Без темних вирів і дзвінких прибоїв,
І як мені писать тобі листа
І бути в нім — правдивою собою?

Далеко десь горить твоя мета,
Е тяжких туманах твій похмурий берег,
І поки — спокій, зимна самота
І сірих днів — тобі покірний шерег.

Л. Мосендзові

А в мене дні — безжурні юнаки
Вбігають швидко, в дикім перегоні,
Щоб цілий світ блискучий і п'янкий
Стягнути звідкись — у мої долоні.

На жовтій квітці декілька краплин —
Ясне вино на золотавім лезі
І плине в серце найхмільніший плин:
Далекий шум незроджених поезій.

Буває час: палахкотять уста,
Тремтить душі дзвінке роздерте
плесо,

Особистості

ДУША В ЧЕРВОНІЙ АМА...

Сьогодні минає п'ятдесят років з дня загиб... за походженням і українки за духом Олен...

Чекає все: і розпач, і образа,
А рідний край нам буде чужиною.
Не треба смутку! Зберемось відразу,
Щоб далі йти дорогою одною.

Заметемо вогнем любові межі,
Перейдемо убрід бурхливі води,
Щоб узяти повно все, що нам належить,
І злитись знову зі своїм народом.

О. ТЕЛІГА.

У цих ря[illegible] до болю [illegible]а і щемлива правда емігрантської долі багатьох по-справжньому відданих рідній землі її синів і дочок.

Одна з них, Олена Теліга, мала рідкісний дар передчуття. Передчуття омріяного майбутнього України. Передчуття своєї ранньої жертовної смерті [illegible]ім'я т[illegible] майбутнього. Передчуття свого [illegible]рнен[illegible]а землю предків. І впевненості в правильності обраного шляху. Інакше чи була б такою фанатично одержимою, рішучо-осяйною в своїй любові до України? А йшла ж по життю, наче по лезу ножа: під високою напругою небезпеки. Згадати хоча б еміграцію за кордон у 1923 році, що врятувала її від наступних кривавих репресій. Батько ж був міністром УНР, а потім у чеському містечку Подєбради працював ректором Української Господарської Академії. Сама Олена спочатку вчилася в привілейованій жіночій гімназії, а вже потім — у пролетарській трудовій школі.

Чи нелегальний ризикований перехід убрід річки Сян у липні сорок першого. Львів, Рівне, і нарешті 22 жовтня — «злотоверхий», «сторозтерзаний» на цей раз зусиллями двох імперій (соціал-нацистської і тоталітарно-сталінської) Київ. Письменник Улас Самчук згадує тодішню розмову з Оленою Телігою: «...А що ви тепер пишете? — несподівано звернулася вона до мене.

— Нічого особливого. Статті, — відповів я.

— А треба особливого. Про Київ. Москалі хотіли б його змосковщити... Німці — збурити... Бо вони знають, що коли він уже тут стояв, золотоверхий, ні Москви, ні Берліна не було ще й помину. Заздрість. Люта заздрість! Але Київ вічний. Його облягали, його громили, його бурили... А він поставав, як Сфінкс з попелу... І буде вічно».

Їй, українці за походженням, українці за самоусвідомленістю, берег рідний то віддалявся, то наближався, але завжди був для неї священним. Жила вона більше поза Україною. І то була її доля, яка зробила її саме такою: загартованою духовно, стійкою в своїх національних переконаннях, безкомпромісною, вона наче сягнула якоїсь глибокої таїни, що відбилось і в тих словах: Київ вічний.

Дитинство минуло в Петербурзі, де Олена Теліга народилася 1907 року в сім'ї вченого-гідротехніка Івана Шовгеніва, в середовищі високоосвіченому, але російськомовному. Вищу освіту здобула на історико-філологічному відділенні Українського Педагогічного інституту в Празі. В ті роки близько сходиться з поетами «празької школи» Л. Мосендзом, Є. Маланюком, О. Ольжичем та іншими. Вони особливо вплинули на становлення її світобачення як українського поета, літературознавця, історика культури. Одружується з ін-

женером лісництва М... ком давнього козаць... ником армії УНР, ... дружжя переїздить ... всіх труднощів емігр... —1941 роках Олена ... мистецьке товариств... О. Ольжичем працює... рентурі Проводу Укр...

Повернувшись до ... наскільки це можлив... діяльність українсько... свої зусилля на відр... ціональної культури. ... чук про Олену Телі... «Завжди була елеган... тут чимало з того ст... той самий. Живий, ... кувало їй тут рівнен... тут негаразд, а до т... мецьке гестапо, совєт... такі, терористи інші. ... обстрілом тих, други... сторожі».

Вона співробітнича... слово», редагує журн... ються твори Є. Плуж... Г. Косинки, О. Олеся... мецьке командування... Олена Теліга очолює... сьменників, яка діє н... подобається фашиста... «вони мали під собою... жавними традиціями ... скандинави... Але Ук...

ГІТАР у магазинах катма. Зате, як свідчить статистика, кожна третя сім'я має цей інструмент. Ну, а гітаристів... Глибоко помиляється той, хто жалюгідне бринькання в підворіттях, у підземних переходах, а то й у міському транспорті з надсадним хрипотінням «під Висоцького» сприймає за чисту монету. Справжніх гітаристів-віртуозів, які розкрили б воістину безмежні можливості цього інструмента, на жаль, досить мало.

Якось через колег я познайомився з лікарем «Швидкої допомоги». Той кохається у музиці, у вільний час грає в народному ансамблі гітаристів «Аморадо» при Київському палаці культури «Жовтневий». Розповідь лікаря мене заінтригувала. Отже, не залишалося нічого іншого, як «напроситися» на репетицію.

Потрапляю в світ гітари. Чую жартівливі джазові композиції. Щоправда, у виконанні на гітарах вони звучать дещо своєрідно — мелодія набуває незвичної семантики.

Взагалі ж у репертуарі колективу різні твори: експресивний «Танок із шаблями» Хачатуряна, глибокодумна й тривожна Шоста симфонія Шостаковича, легкий, безжурний «Артист естради» Скотта Джопліна. Виконавці — звичайні аматори-музиканти. До того ж більшість із них тільки кілька років тому вперше взяли в руки інструмент. Як же вдалося за такий короткий строк досягти високого фахового рівня?

— Все це завдяки Валерію Козліну, художньому керівникові «Аморадо», — вважають гітаристи.

Валерій Йосипович не просто засновник колективу. Скоріше — його натхненник. Інженер за фахом, він самостійно пройшов програму вищої музичної школи, обробляє інструментальні твори для виконання на гітарі.

— У нас вважають, що для гітари повинні бути специфічні твори, — розмірковує художній керівник. Не можу з цим погодитися. На цьому інструменті виконується будь-яка музична композиція. А якщо розкласти її партитури для ансамблю, то можна відтворити казкову велич звуків.

У кабінеті Валерія Козліна — створений ним же цікавий пристрій, що нагадує ЕОМ. З його допомогою можна інтенсивно, а головне правильно навчитися грати на гітарі. Машина не тільки коригує помилки, а й спрямовує виконавця на правильну гру.

— У цій машині на математичну мову перекладено мою систему навчання, яка дещо відрізняється від традиційних, — пояснює Валерій Йосипович.

Ефект системи Козліна справді вражаючий: за рік людина проходить програму п'яти класів музичної школи. Чи не завдяки цьому такий високий професійний рівень музикантів «Аморадо» — єдиного в своєму роді народного ансамблю гітаристів в Україні?

Виходимо з кабінету. Останні синкопи регтайму — і репетицію закінчено. Музиканти вкладають інструменти в чохли. Помічаю цікавий вензель на гітарі з позначкою «м. Чернігів».

— Гітари, зроблен... нігові, не поступаюті... кращим західним а... — відповідає на мі... ваний погляд Вале... сипович. — З велики... днощами діставали м... струменти. А тепер че... важко розпрощатися ... тневим».

Розпрощатися? На... тому що виходить пр... туація. Палац культу... жить профспілкам і ... вну самостійність. То... ністрація встановлює ... відний відсоток від за...

РОЗЛАДНАТИ ГІТАРУ ЛЕГКО...

для творчих працівник... правило, за власним ... дом. Художній ке... «Аморадо», наприклад... жує 350 карбованців, ... яких прогнозів щодо ... чення. Принаймні так... жає Валерій Козлін. З... го боку — фахівців-г... тів запрошують різні у... ви культури, а з друго... як же обійтися без ук...

Олена ТЕЛІГА

ЛИСТ

Л. Мосендзові

Ти б дивувався: дощ і пізня ніч,
А в мене світло і вікно наростіж.
І знов думки і серце у вогні,
І гостра туга — у невпиннім зрості.

Твоє життя — холодний світлий став,
Без темних вирів і дзвінких прибоїв,
І як мені писать тобі листа
І бути в нім — правдивою собою?

Далеко десь горить твоя мета,
В тяжких туманах твій похмурий берег,
І поки — спокій, зимна самота
І сірих днів — тобі покірний шерег.

А в мене дні — безжурні юнаки
Вбігають швидко, в дикім перегоні,
Щоб цілий світ блискучий і п'янкий
Стягнути звідкись — у мої долоні.

На жовтій квітці декілька краплин —
Ясне вино на золотавім лезі
І плине в серце найхмільніший плин:
Далекий шум незроджених поезій.

Буває час: палахкотять уста,
Тремтить душі дзвінке роздерте
плесо,
Немов хтось кинув здалека листа
І кличе десь — без підпису
й адреси...

Життя кружляє на вузькій межі
Нових поривів, таємничих кличів
І видаються зайві і чужі
Давно знайомі речі і обличчя.

В осяйну ж мить, коли останком сил
День розливає недопите сонце,
Рудим конем летить за небосхил
Моя душа в червоній амазонці.

І вже тоді сама не розберу,
Чи то мій біль упав кривавим
птахом,
Чи захід сонця заливає брук...
Для тебе ж захід — завжди тільки
захід!

Чергують ночі — чорні і ясні —
Не від вогню чи темряви безодні,
Лише від блиску спогадів і снів —
Усіх ударів і дарів Господніх.

І в павутинні перехресних барв
Я палко мрію до самого рання,
Щоб Бог зіслав мені найбільший дар:
Гарячу смерть — не зимне умирання.

Бо серед співу неспокійних днів,
Повз таємничі і вабливі двері
Я йду на клич задимлених вогнів —
На наш похмурий і прекрасний берег.

Коли ж зійду на каменистий верх
Крізь темні води й полум'яні межі —
Нехай життя хитнеться й відпливе,
Мов корабель у заграві пожежі.

ДУША В ЧЕРВОНІЙ АМАЗОНЦІ

Сьогодні минає п'ятдесят років з дня загибелі українки за походженням і українки за духом Олени Теліги

...образа,
...буде чужиною.
...ремось відразу,
...о одною.

...ві межі,
...ливі води,
... що нам належить,
...їм народом.

О. ТЕЛІГА.

...а і щемлива прав...ох по-справжньому ...нів і дочок.
...ліга, мала рідкісний ...ся омріяного майбут... своєї ранньої жер... майбутнього. Перед... землю предків. І ...її обраного шляху. ...анатично одержимою ...любові до України? ...е по лезу ножа: під ...еки. Згадати хоча б ...23 році, що врятува...вих репресій. Бать... а потім у чеському ...вав ректором Укра...адемії. Сама Олена ...ілейований жіночій ... пролетарській тру...

...ваний перехід убрід ...першого. Львів, Рів... «злотоверхий», «сто... усиллями двох імпе...рій (соціал-нацистської і тоталітарно-сталінської) Київ. Письменник Улас Самчук згадує тодішню розмову з Оленою Телігою: «...А що ви тепер пишете? — несподівано звернулася вона до мене.

— Нічого особливого. Статті, — відповів я.

— А треба особливого. Про Київ. Москалі хотіли б його змосковщити... Німці — збурити... Бо вони знають, що коли він уже тут стояв, золотоверхий, ні Москви, ні Берліна не було ще й помину. Заздрість. Люта заздрість! Але Київ вічний. Його облягали, його громили, його бурили... А він поставав, як Сфінкс з попелу... І буде вічно».

Їй, українці за походженням, українці за самоусвідомленістю, берег рідний то віддалявся, то наближався, але завжди був для неї священним. Жила вона більше поза Україною. І то була її доля, яка зробила її саме такою: загартованою духовно, стійкою в своїх національних переконаннях, безкомпромісною, вона наче сягнула якоїсь глибокої таїни, що відбилось і в тих словах: Київ вічний.

Дитинство минуло в Петербурзі, де Олена Теліга народилася 1907 року в сім'ї вченого-гідротехніка Івана Шовгеніва, в середовищі високоосвіченому, але російськомовному. Вищу освіту здобула на історико-філологічному відділенні Українського Педагогічного інституту в Празі. В ті роки близько сходиться з поетами «празької школи» Л. Мосендзом, Є. Маланюком, О. Ольжичем та іншими. Вони особливо вплинули на становлення її світобачення як українського поета, літературознавця, історика культури. Одружується з інженером лісництва Михайлом Телігою, нащадком давнього козацького роду, колишнім сотником армії УНР, бандуристом. Згодом подружжя переїздить до Польщі, де зазнає всіх труднощів емігрантського життя. В 1939—1941 роках Олена живе в Кракові, очолює мистецьке товариство «Зарево», разом з О. Ольжичем працює в культурницькій референтурі Проводу Українських націоналістів.

Повернувшись до Києва, відразу ж поринає, наскільки це можливо в окупованому місті, у діяльність української інтелігенції. Спрямовує свої зусилля на відродження справжньої національної культури. Ось як згадує Улас Самчук про Олену Телігу в жовтневі дні 1941: «Завжди була елегантна, свіжа, плекана, вона тут чимало з того стратила, але настрій мала той самий. Живий, бадьорий, визивний. Бракувало їй тут рівненської кухні. З харчами тут негаразд, а до того безліч небезпек. Німецьке гестапо, совєтське енкаведе, терористи такі, терористи інші. Українські активісти під обстрілом тих, других, третіх, а тому будь на сторожі».

Вона співробітничає в газеті «Українське слово», редагує журнал «Літаври», де друкуються твори Є. Плужника, М. Хвильового, Г. Косинки, О. Олеся, О. Ольжича. Скоро німецьке командування закриває ці видання, Олена Теліга очолює Спілку українських письменників, яка діє напівлегально. Це теж не подобається фашистам. Як пише У. Самчук, «вони мали під собою народи з великими державними традиціями — французи, голяндці, скандинави... Але Україну вважали за найменшу здобич. Мовляв, цей народ ніколи не був державно незалежним, а до того росіяни так позбавили його амбіції незалежності, що їм залишається тільки продовжувати цю традицію. І не допустити до цього українців із заходу з їх незалежницькими амбіціями. Саме тому й почались ті розстріли в Києві та по всій Україні, щоб відстрашити пропагаторів із Заходу».

Вже було арештовано первісну редакцію «Українського слова» на чолі з Іваном Рогачем. 9 лютого зроблена засідка в приміщенні Спілки на вул. Трьохсвятительській, 23, і всіх учасників сходин арештовано, відвезено до гестапо. Серед них була Олена Теліга, її чоловік Михайло, молодий поет Іван Ірлявський. Ніхто й ніщо вже не могло допомогти, порятувати. 21 лютого 1942 року всіх їх розстріляли в Бабиному Яру.

Ось такою кривавою загравою закінчилося «співробітництво» (як весь час переконувала нас більшовицька пропаганда) українських патріотів із фашистськими загарбниками, які не могли свідомим українцям подарувати найбільшої провини — вірності своєму народові.

...Я зумисне вплела в цю недовгу розповідь хоч трохи спогадів одного з найближчих друзів Олени Теліги Уласа Самчука. Бо він знав її живою. Хочеться, щоб ця мужня жінка, талановита поетеса сприймалася нашими сучасниками як невід'ємна часточка українського народу, щоб не воскресла в нашій уяві штучним символом, щоб не виліпили з неї чергову ікону. Треба видати твори, спогади про неї. Стараннями вцілілих друзів виходили її книги «Душа на сторожі» (1946), «Прапори духу» (1947), «Олена Теліга» (1977) — всі за кордоном, а тому нам практично недоступні. Відкривати Олену Телігу, доростати до сили її духу, насолоджуватися її Словом — то буде найсвітліша пам'ять про неї. А людина живе стільки, скільки про неї пам'ятають.

Раїса МОВЧАН.

Київ.

РОЗЛАДНАТИ ГІТАРУ ЛЕГКО

...на й тривожна Шоста симфонія Шостаковича, легкий, безжурний «Артист естради» Скотта Джопліна. Виконавці — звичайні аматори-музиканти. До того ж більшість із них тільки кілька років тому вперше взяли в руки інструмент. Як же вдалося за такий короткий строк досягти високого фахового рівня?

— Все це завдяки Валерію Козліну, художньому керівникові «Аморадо», — вважають гітаристи.

Валерій Йосипович не просто засновник колективу. Скоріше — його натхненник. Інженер за фахом, він самостійно пройшов програму вищої музичної школи, обробляє інструментальні твори для виконання на гітарі.

— У нас вважають, що для гітари повинні бути специфічні твори, — розмірковує художній керівник. Не можу з цим погодитися. На цьому інструменті виконується будь-яка музична композиція. А якщо розкласти її партитури для ансамблю, то можна відтворити казкову велич звуків.

У кабінеті Валерія Козліна — створений ним же цікавий пристрій, що нагадує ЕОМ. З його допомогою можна інтенсивно, а головне правильно навчитися грати на гітарі. Машина не тільки коригує помилки, а й спрямовує виконавця на правильну гру.

— У цій машині на математичну мову перекладено мою систему навчання, яка дещо відрізняється від традиційних, — пояснює Валерій Йосипович.

Ефект системи Козліна справді вражаючий: за рік людина проходить програму п'яти класів музичної школи. Чи не завдяки цьому такий високий професійний рівень музикантів «Аморадо» — єдиного в своєму роді народного ансамблю гітаристів в Україні?

Виходимо з кабінету. Останні синкопи регтайму — і репетицію закінчено. Музиканти вкладають інструменти в чохли. Помічаю цікавий вензель на гітарі з позначкою «м. Чернігів».

— Гітари, зроблені у Чернігові, не поступаються найкращим західним аналогам, — відповідає на мій здивований погляд Валерій Йосипович. — З великими труднощами діставали ми ці інструменти. А тепер через них важко розпрощатися з «Жовтневим».

Розпрощатися? Навіщо? А тому що виходить прикра ситуація. Палац культури належить профспілкам і має певну самостійність. Тож адміністрація встановлює відповідний відсоток від зарплати для творчих працівників. Як правило, за власним розсудом. Художній керівник «Аморадо», наприклад, одержує 350 карбованців. І ніяких прогнозів щодо заохочення. Принаймні так вважає Валерій Козлін. З одного боку — фахівців-гітаристів запрошують різні установи культури, а з другого — як же обійтися без унікальних інструментів, що «приписані» до Палацу культури...

Пишу ці рядки не з метою «вибити» ще якийсь червінець для керівників ансамблю та інших творчих гуртків. Хочеться, щоб не зникло творче обличчя чудового колективу. Здобути його було нелегко, а втратити — ніякої мороки. Знаю розхожу думку: аматорство, мовляв, не потребує якоїсь особливої опіки. Хибна думка! То правда, що чистий струмок витікає не з чиєїсь вказівки. Але правда й те, що він може остаточно замулитися через недбальство й глухоту.

Володимир ТЕТЕРУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Фото Михайла САЧКО.

ТЕХНОКЛІМАТ

ДО УВАГИ КЕРІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ!

Якщо ви володієте сучасними технологіями електронної галузі, галузей точного приладобудування, космічної, фармацевтичної, медичної та інших, які вимагають чистих кімнат та обладнання для забезпечення електронної гігієни, ***УКРАЇНО-ФРАНЦУЗЬКЕ СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТЕХНОКЛІМАТ» ДО ВАШИХ ПОСЛУГ.***

«ТЕХНОКЛІМАТ» *— це єдине в Україні підприємство, яке з урахуванням вимог замовника проектує, виготовляє і здійснює монтаж чистих кімнат класу 100 «під ключ», що забезпечують чистий мікроклімат, підтримання температури, вологості і надлишкового тиску в заданих межах:*

— це поставка медичних кабін гірського клімату, призначених для лікування захворювань органів дихання;

— це виготовлення індивідуальних саун з лікувальними властивостями.

НАША АДРЕСА: 290031, м. Львів, вул. Стрийська, 202, СП «Техноклімат».

ТЕЛЕФОНИ: 65-22-46; 63-57-98; 65-23-41.

ФАКС 63-22-28

ТЕЛЕКС 234161 «МОЛНІЯ».

Вниманию

руководителей предприятий медицинской и фармацевтической промышленности!
Главных врачей лечебно-профилактических учреждений!

МЕДИЦИНСКАЯ
БРОКЕРСКАЯ ФИРМА
«ПОЛИМЕД»
К ВАШИМ УСЛУГАМ

Мы покупаем и продаем, оказываем посреднические и комиссионные услуги по реализации нового и исправного, но бывшего в употреблении медицинского оборудования, инструментария, предметов ухода. Поможем в приобретении лекарственных средств, лечебных трав.

Ждем ваших предложений по заключению договоров.

Контактный телефон в Днепропетровске: [8-056(2)] 44-86-53.

Универсальная

МЕЖДУНАРОДНАЯ
КРУГЛОСУТОЧНАЯ
БИРЖА

МЕКРУБИ

Со своего компьютера через телефонную сеть Вы имеете возможность

ПРОДАТЬ, КУПИТЬ
ИЛИ ОБМЕНЯТЬ ТОВАР
НЕЗАВИСИМО ОТ ВАШЕГО
ГЕОГРАФИЧЕСКОГО
МЕСТОРАСПОЛОЖЕНИЯ

У сотен брокерских контор биржи "МЕКРУБИ"

Кроме всех атрибутов обычной биржи /торги и т.д./

Вы получите еще множество дополнительных услуг.

Биржевые операции осуществляются КРУГЛОСУТОЧНО.

БИРЖА "МЕКРУБИ"
ПРОДОЛЖАЕТ ПРОДАЖУ БРОКЕРСКИХ МЕСТ
по цене 500 тыс. рублей

Возможна оплата по частям.

Модем и программные средства Вы получите БЕСПЛАТНО.

Обращаем внимание на НОВЫЕ КОНТАКТНЫЕ ТЕЛЕФОНЫ биржи «МЕКРУБИ» в г. Днепропетровске [0562] 78-01-30, 78-08-30, 78-16-20, 78-16-30.
Факс 92-02-07.

Наши БАНКОВСКИЕ РЕКВИЗИТЫ. Р/С 467108/161404 в Днепропетровском филиале ТОКОБАНКА Облуправления национального банка Украины г. Днепропетровска МФО 305006.
Биржа «МЕКРУБИ» готова рассмотреть вопрос об обмене брокерскими местами с другими биржами.

Телефон: (095) 166-43-20
Факс: (095) 166-43-21

НЕЗАМЕНИМАЯ УСЛУГА!

Организация окажет услуги в оплате Вашего контракта с зарубежным партнером.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Завод «Калитвасельмаш» производит капитальный ремонт измельчителей ПУН-5 к комбайну СК-5; ПКН-1500 к комбайну ДОН-1500; проставк РСМ-10.08.04.000.

Срок ремонта — 1 сутки.

На заводе имеется обменный фонд измельчителей и запасных частей.

ОБРАЩАТЬСЯ ПО АДРЕСУ:
Ростовская область,
г. Белая Калитва,
завод «Калитвасельмаш»
СПРАВКИ ПО ТЕЛЕФОНУ:
3-19-03
3-25-08
КОД (86313)

ОЭЗ «УкрНИИпроект» **продает базу отдыха «Уголек»**, расположенную на берегу Киевского моря в селе Глебовке.

Обращаться по адресу:
г. Киев-180, переулок Приладный, 10.
Телефон: 444-22-84

Сельхозпредприятие имеет возможность **изготовить транспортеры** КСС 0204000А к силосоуборочному комбайну КСС-2, 6А, пиломатериалы поставляет заказчик.

За справками обращаться: **телефон 57-84-90; 55-21-37, г. Запорожье, телетайп 127493, г. Запорожье, «Казбек».**

Об'єднання «Агропромбудіндустрія» пропонує в необмеженій кількості залізобетонні вироби та конструкції для житлового і промислового будівництва. Ціна за домовленістю.

За довідками звертатися то телефонах: 276-91-34, 271-98-37, 276-72-98 у Києві.

Если вам нужно найти проектно-конструкторскую организацию, которая выполнит проект дешевле, быстрее и лучше, фирма «ИНТРАС» бесплатно организует для вас конкурс между проектно-конструкторскими организациями.

Если вы нашли проектную организацию, которая будет разрабатывать для вас проект, фирма «ИНТРАС» поможет составить договор с этой организацией на выгодных для вас условиях.

Если вам необходимо оценить качество разрабатываемого проекта и соответствие его требованиям договора, фирма «ИНТРАС» осуществит контроль качества разработки.

Наш адрес: 310059, г. Харьков, проспект Ленина, 40.
Телефон: 30-43-64, 32-44-48.

ПРОИЗВОДСТВЕННОЕ СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ «ЮЖУКРЭНЕРГОСТРОЙ» ПРИНИМАЕТ ЗАКАЗЫ:

— на выполнение строительно-монтажных работ из материалов заказчика;
— на транспортное обслуживание организаций;
— на обслуживание грузоподъемными механизмами любой грузоподъемности;
— на производство земляных, дорожных и гидротехнических работ.

С заказами обращаться в ПСМО «Южукрэнергострой» по адресу: 329550, г. Южноукраинск Николаевской области.

Телефоны: 5-22-15; 4-55-49.
Телетайп 272476 «Глобус».
Факс 5-23-19.

ПОНЕДІЛОК
24 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Концерт юних композиторів.
8.40 Телефільм «Сміх під сонцем».
9.15 З концертів міжнародного конкурсу оперних співаків ім. С. Крушельницької.
11.05 Художній фільм «Васса». 1 серія.
12.15 УТН.
12.30 Художній фільм «Васса». 2 серія.
16.00 УТН.
16.15 Концерт дитячої художньої самодіяльності.
17.25 Документальний телефільм «Кривда» [«Укртелефільм»].
17.45 Альфа і омега. Науково-пізнавальна передача.
18.30 Музичний фільм «Зачаровані пісні».
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Хто ми... Громадсько-політичний відеотижневик.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.30 Ай Пі Київ інформує.
21.35 Кінозустрічі. Частина 1.
23.00 УТН.
23.20 Кінозустрічі. Частина 2.
0.35 Нічний телезал. Музичний фільм «Життя в танці».

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільм.
8.20 Прем'єра документального телефільму «Слід».
8.45 Що таке цирк!
9.25 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 1 серія.
[illegible] Прем'єра документального телефільму «Він любив Гір'я».
11.00 Новини [з сурдоперекладом].
13.15 Телемікст.
14.00 Новини.
14.20 Це було... було...
14.40 «Дивні дорослі». Художній телефільм.
[illegible].00 «Золота антилопа». Мультфільм.
16.30 «Вік просвітництва».
17.00 Новини.
17.20 Під знаком Пі.
17.50 Мультфільм.
18.00 Реформа: тиждень за тижнем.
18.40 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 1 серія.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Нова студія представляє.
20.55 Авторське телебачення.
22.00 Нова студія представляє: фільм А. Рудермана «Джем-сейшн». У перерві — 23.00 Новини.
0.00 «Роздум на тему. Гамлет». Фільм-балет.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Італійська мова.
8.50 Дозвілля. Авто.
9.00 Переконай мене і буду жити.
9.35 Бесіди про російську культуру.
10.20 Театр — любов моя.
11.20 Від за від.
11.50 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
13.00 Вісті.
15.00 Дитяча година
16.00 Програма 03.
16.30 Не втрачайте надію, сподівайтесь і вірте. Американський проповідник Павло Ільїн.
16.45 ТІНКО.
17.00 Навіщо Голишеву мільйони.
17.30 Дозвілля. Домашній клуб.
17.45 Обличчям до Росії.
18.00 Російський бізнесмен-91. Фінал конкурсу.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Російський бізнесмен-91.
20.55 П'яте колесо.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 П'яте колесо.
23.05 Дягілевські сезони в Петербурзі. «Присвячення Михайлу Фокіну».

* Передачі II програми УТ.

У програмах телебачення можливі зміни. Стежте за щоденними повідомленнями дикторів телебачення і радіо.

ВІВТОРОК
25 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній фільм «Циганка Аза».
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Алгоритми роботи з табличними величинами. Розв'язування задач.
11.05 Кінозустрічі. Частина 1.
12.30 УТН.
12.45 Кінозустрічі. Частина 2.
14.00 Доброго вам здоров'я. Цілющі сорбенти.
16.00 УТН.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.45 На здобуття Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка 1992 р. Триптих М. Плашкевича на вірші М. Негоди.
17.05 Кінопрограма студії «Укртелефільм» «Порт», «Справа честі».
17.50 Знайомтесь: студія християнських програм.
18.10 Концерт органної музики.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Студія «1 ГРУДНЯ».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Реклама.
21.05 Художній фільм «Жорстокий романс». 1 серія.
22.15 Вікна.
22.35 Бажана зустріч. Концерт.
23.05 УТН.
23.25 М. Бажан. «Нічні концерти».

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Концерт з творів М. Будашкіна.
8.20 «Батьківщині вклониться...»
9.25 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 2 серія.
10.30 Прем'єра документального фільму «Ангел засурмив...».
11.00 Новини [з сурдоперекладом].
11.20 Прем'єра документального фільму «Хоматек» на шляху до ринку».
11.50 С. Танєєв. Симфонія № 2
12.25 Ритмічна гімнастика.
12.55 Дім над Окою.
13.25 Блокнот.
13.30 Це вам потрібно!
13.45 Торговий ряд.
14.00 Новини.
14.20 Дихальна гімнастика.
14.35 «Людина, яка сміється». Художній телефільм. 1 серія.
15.50 Дитячий музичний клуб.
16.30 Разом з чемпіонами.
16.45 До Міжнародного телемарафону «Солдати XX століття проти війни».
17.00 Новини.
17.20 Вечірній альбом.
18.00 Мультфільми для дорослих.
18.10 Досьє.
18.40 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 2 серія.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Кінопанорама.
21.50 Музичне подвір'я.
23.00 Новини.
23.20 П'ять плюс.
0.20 Теніс. Кубок Росії.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Французька мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Домашній клуб.
8.05 Французька мова. 2 рік.
8.35 Дитяча година
9.35 Телефільм.
9.50 Дар душі.
10.35 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
11.25 Кінний театр «Нарти».
12.25 Ділове добросусідство.
12.45 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Осінь життя.
15.15 Концерт класичної музики.
15.45 Простір +.
16.15 Мої справи — розквітлі галявини.
16.45 ТІНКО.
17.00 Версія.
17.25 Ази кар'єри.
17.40 Дозвілля. Дай лапу, друже.
17.55 Музичний фільм «Ой там на горі»*.
18.30 Київська панорама*.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Російське телебачення і РІА ТВ представляють.
22.00 Вісті.
22.25 Російське телебачення і РІА ТВ представляють.

СЕРЕДА
26 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно - музична програма.
9.00 Чиста криниця.
9.30 Кінопрограма «Древній Чернігів», «Дзвони».
10.10 В.-А. Моцарт. «Реквієм».
11.15 С. Мрожек. «Поліція». Вистава. У перерві — 12.10 УТН.
16.00 УТН.
16.15 Дитячий телетеатр. «Лисеня - хитрун». Лялькова вистава.
16.55 О. Скрябін. Соната № 3.
17.15 Школа радіаційної гігієни. Ліки навколо нас.
17.30 Науково - популярний фільм «Білий ведмідь».
18.25 Телефото на згадку. В. Криценко.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Фрески. Духовна спадщина народу — Почаївська лавра.
20.25 Документальний телефільм «Лірика Павла Мовчана» [«Укртелефільм»].
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.20 Реклама.
21.30 Художній фільм «Жорстокий романс». 2 серія.
22.40 Ай Пі Київ інформує.
22.45 УТН.
23.05 Нічний телезал. «Світлиця». Телевізійний клуб жінок.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.30 Дитячий музичний клуб.
8.10 Разом з чемпіонами.
8.25 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 3 серія.
9.45 Кінопанорама.
11.00 Новини [з сурдоперекладом].
11.20 «Штрихи до портрета». Документальний телефільм.
12.05 Нові імена.
12.55 Як досягти успіху.
13.10 Блокнот.
13.15 Телемікст.
14.00 Новини.
14.20 Сьогодні і тоді.
14.50 «Людина, яка сміється». Художній телефільм. 2 серія.
16.00 Таланти і поклонники.
16.50 До Міжнародного телемарафону «Солдати XX століття проти війни».
17.00 Новини.
17.20 Хто правий, якщо прав порівну.
17.50 Я хочу побачити музику.
18.25 Прем'єра художнього телефільму «Часи землемірів». 3 серія.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Прем'єра хронікально-документального фільму «Сутінки свободи».
21.30 Прем'єра циклу. Телевікторина «Тепленьке місце».
22.25 Художник Тетяна Мавріна.
23.00 Новини.
23.20 Що значать ваші імена! Розважальна програма.
0.40 Теніс. Кубок Росії.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Німецька мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Під знаком Риб.
8.05 Німецька мова. 2 рік.
8.35 Хто косить вночі!
9.05 Золота шпора.
10.05 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
10.45 Говорить з радістю — він був. До 120-річчя з дня народження О. Скрябіна.
11.15 П'яте колесо.
13.00 Вісті.
15.00 Дитяча година [з уроком англійської мови].
16.00 Школа менеджерів.
16.30 За тих, хто не знайшов спокою. М. Фейгін.
16.45 ТІНКО.
17.00 Далекий Схід.
17.45 Економ.
18.00 Російський бізнесмен-91. Фінал конкурсу.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Прошу слова.
19.45 Київська панорама*.
20.15 Телефільм*.
20.30 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
20.55 Російський бізнесмен-91.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.05 Без ретуші.
23.25 Екзотика. Музична програма.

ЧЕТВЕР
27 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно - музична програма.
9.00 Документальний фільм «Я той, хто в мені».
9.30 Музичний фільм «Повернення майстра».
10.35 Художній телефільм «Золоте весілля». 1 серія.
11.40 Шкільний екран. 10 кл. Російська література. Роман Л. Толстого «Війна і мир» в ілюстраціях.
12.10 УТН.
12.25 Художній телефільм «Золоте весілля». 2 серія.
16.00 УТН.
16.10 Для дітей. Веселка.
16.40 Республіканська фізико-математична школа. Як розв'язувати контрольні задачі з математики.
17.10 Земле моя.
17.55 Музика в Кафедральному соборі.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Літературно-мистецька студія «Оберіг».
20.35 Прем'єра телефільму «Сни дитинства Георгія Мороза». [«Укртелефільм»].
20.50 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.20 Ай Пі Київ інформує.
21.25 Молодіжна студія «Гарт».
23.25 Кубок європейських чемпіонів. Баскетбол. «Динамо» «Астро» [Київ] — «Арвіка» [Швеція]. В перерві — 0.00 УТН.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.30 Я хочу побачити музику.
8.00 Сутінки свободи.
9.00 «Тепленьке місце».
9.55 Таланти і поклонники.
10.45 Мультфільм.
11.00 Новини [з сурдоперекладом].
11.20 Під знаком «Пі».
12.10 Людина і закон.
12.50 Виступ ансамблю «Орловський сувенір».
13.10 Блокнот.
13.15 Телемікст.
14.00 Новини.
14.20 «Людина, яка сміється». Художній телефільм. 3 серія.
15.45 Концерт ансамблю танцю Калмикії «Ойрати».
16.15 Кінний спорт. Зимові рисисті біга.
17.00 Новини.
17.20 Мультфільм.
17.40 ...До шістнадцяти і старші.
18.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Кінець сезону морозива».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Чорний ящик.
21.15 Музика в ефірі.
23.00 Новини.
23.20 Теніс. Кубок Росії.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Іспанська мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Домашній клуб.
8.05 Іспанська мова. 2 рік.
8.35 Дитяча година
9.35 «Сірін — птах співучий».
10.20 Я та інші.
11.30 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
12.10 Ніч № 235 на Герцена, 1.
13.00 Вісті.
15.00 Сходження до професії — інженер.
15.30 Паралельні світи.
16.15 Приватна школа: за і проти.
16.45 ТІНКО.
17.00 Ринок і культура.
17.45 Дозвілля. Увага, знімаю.
18.00 Парламентський вісник Російської Федерації.
18.15 Київська панорама*.
18.45 Телефільм*.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Спеціальний комерційний випуск.
19.40 Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 29 серія.
20.30 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
20.55 П'яте колесо.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Астрологічний прогноз. Реклама.
22.35 П'яте колесо.
23.10 Танцювальний марафон.

П'ЯТНИЦЯ
28 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно - музична програма.
9.00 Документальний фільм «Старий Олександрівськ».
9.20 Художній фільм «Де ти, Багіро».
10.35 Шкільний екран. 9 кл. Історія України. Музика на Україні у першій половині XIX ст. С. Гулак - Артемовський.
11.05 Канал «Д».
12.05 УТН.
12.20 Документальний телефільм «Гімназисти».
13.10 Концерт артистів балету.
16.00 УТН.
16.15 Мультфільм.
16.45 Документальний фільм «Відкрий себе» [«Укркінохроніка»].
17.25 Музичний фільм «Вернісаж на Андріївському узвозі».
18.00 Треті Всеукраїнські збори [з'їзд] Народного Руху України.
19.00 ДНІПРО . Інформаційна програма.
19.30 Треті Всеукраїнські збори [з'їзд] Народного Руху України.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Треті Всеукраїнські збори [з'їзд] Народного Руху України.
23.45 УТН.
0.00 Кубок України з футболу. «Динамо» [Київ] — переможець попереднього етапу. 2 тайм.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільм.
7.50 «Кінець сезону морозива». Художній фільм.
9.15 Музика в ефірі.
11.00 Новини [з сурдоперекладом].
11.20 ...До шістнадцяти і старші.
12.00 Клуб мандрівників [з сурдоперекладом].
13.00 Грає симфонічний оркестр.
13.20 Бридж.
13.45 Бізнес-клас.
14.00 Новини.
14.20 Переможці.
15.05 Фільм — дітям. «Іванко і цар Поганин».
16.25 Мультфільми.
16.50 До Міжнародного телемарафону «Солдати XX століття проти війни».
17.00 Новини.
17.20 Чао, Буйнов, чао.
17.35 Людина і закон.
18.15 Прем'єра художнього телефільму «Моя сім'я та інші тварини». 8 серія.
18.45 «ВіД» представляє: «Поле чудес».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 «ВіД» представляє: «Політбюро», «Музобоз», «Шоу-біржа», «Хіт-конвейєр». У перерві — 23.00 Новини.
0.10 «Троянда в смітті». Художній телефільм із серії «Деррік».

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Англійська мова. 1 рік.
8.50 Дозвілля. Увага, знімаю.
9.05 Англійська мова. Сімейний альбом США.
9.35 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
10.35 Чути себе. Художник С. Єгоров.
10.55 П'яте колесо.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Чемпіонат Європи з легкої атлетики в закритих приміщеннях.
16.00 Простір +.
16.30 ТІНКО.
16.45 Мультфільм.
17.00 ТелеЕко.
17.30 На честь майстра.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 30 серія.
20.20 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
20.50 Телешоу «Бумеранг»*.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 К-2 представляє.

СУБОТА

29 ЛЮТОГО

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 На хвилі дружби. Співає Б. Штоколов.
9.35 Л. Мінкус. «Дон Кіхот». Вистава Донецького театру опери та балету.
11.40 Літературна карта України. Є. Маланюк.
12.30 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи.
13.00 УТН.
13.15 На здобуття Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка 1992 р. Документальний фільм «Липневі грози. Страйк».
14.50 Співає Т. Петриненко.
15.10 Барви природи. Художники О. Павлов і О. Богомазов.
16.25 Виклик долі. Теленарис.
16.50 Наша дума, наша пісня. Л. Ященко і гурт «Гомін».
17.40 Плеяда. Художньо - публіцистична програма. 1 частина.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Плеяда. Художньо - публіцистична програма. 2 частина.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Щоденник третіх Всеукраїнських зборів [з'їзду] Народного Руху України.
22.00 Л. Жуховицький. «Остання жінка сеньйора Хуана». Вистава Київського театру драми і комедії. У перерві — 23.00 УТН.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.30 Суботній ранок ділової людини.
7.30 Мультфільм.
7.45 Відеоканал «Співдружність».
9.00 Ранкова музична передача.
9.30 Центр.
10.10 Музичний кіоск.
10.40 Це ви можете.
11.25 Антологія російської музики. С. Рахманінов. Романси.
11.55 ЕХ. Екологічна хроніка.
12.10 Книжковий двір.
13.00 Прем'єра циклу. Телегра «Ключі від форту Бояр».
14.00 Новини [з сурдоперекладом].
14.20 Кіноправда! Художній фільм «Падіння Берліна». 1 серія.
15.40 Прем'єра мультфільму «Бджола Майя».
16.05 «Падіння Берліна». Художній фільм. 2 серія.
18.00 У світі тварин.
18.45 «Вісім дівчат — один я». Авторська програма Е. Рязанова.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Спортивний вечір. Підсумки зимової Олімпіади.
21.40 Заключний концерт Міжнародного фестивалю пісні «Сан-Ремо-92». У перерві — 23.00 Новини.
2.00 Любов з першого погляду.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Наш сад.
7.50 Баскетбольний огляд НБА.
8.25 Дозвілля. Квіти в домі.
8.40 Якщо вам після...
9.10 Фільми Західно-Сибірської студії кінохроніки.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
11.15 Як жити будемо!
12.00 Режисер естради Вадим Фісcон.
12.30 «Бурда моден» пропонує...
13.00 Вісті.
13.20 Художній фільм «Спільниця».
15.00 Зі своєї дзвіниці.
15.20 Маги і чародії в студії екстро.
17.15 Мультфільм «Пригоди Боско».
17.45 Парламентський вісник Росії.
18.00 Познер і Донахью.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Київська панорама*.
20.00 Документальний телефільм «Сьома краща» [«Укртелефільм»]*.
20.30 Маски-шоу.
21.00 Кримінальний канал «Цілком секретно».
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Реклама.
22.25 «Бізнес МН» представляє.
22.35 Чемпіонат Європи з легкої атлетики у закритих приміщеннях.

НЕДІЛЯ

1 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно - музична програма.
9.30 Телефільм «Володимир Роянов та його полонянки» [«Укртелефільм»].
9.55 На здобуття Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка 1992 р. Концерт капели бандуристів ім. Т. Г. Шевченка з м. Детройта [США].
11.05 Для дітей. Мультфільм «Острів скарбів» 1 і 2 серії.
13.05 УТН.
13.15 Документальний фільм «Викид».
14.30 Село і люди.
15.30 «Зичимо щастя». Музична програма за листами глядачів.
16.30 Маю честь.
17.30 «Свічадо». Науково - пізнавальна відеопрограма.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.30 Музичні зустрічі.
20.40 Сторінками дитячої Біблії.
21.00 Щоденник третіх Всеукраїнських зборів [з'їзду] Народного Руху України.
22.00 Камерний концерт.
22.30 ТИЖДЕНЬ.
23.00 Телеспортарена.
23.45 Нічний телезал. Художній фільм «Тема».

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Тираж «Спортлото».
7.45 Допоможи собі сам.
8.15 З ранку раненько.
9.00 Можливе все.
9.30 «Служіння муз не терпить суєти....» Художник Алимов.
10.15 Ранкова зірка.
11.05 Мультфільм.
11.20 IX Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка».
11.55 Очевидне — неймовірне.
12.35 По той бік рампи з посмішкою.
12.55 Прем'єра художнього телефільму із серії «Багаті теж плачуть».
14.00 Новини
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 «Багато музики».
15.50 Телелоція.
16.00 Пані Удача.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Сатиричний прогноз.
18.10 Клуб мандрівників.
19.05 ТБ «Нева» представляє новий цикл «Хто з нами!».
19.25 Фільми режисера Г. Данелія. «Осінній марафон».
21.00 Підсумки.
'5 Благодійний концерт, підготовлений для міжнародної акції «Жінки світу — проти наркотиків».
1.05 Любов з першого погляду.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Конкурс юних музикантів.
7.50 Хочете, вірте...
8.20 За тих, хто не знайшов спокою.
8.35 Хто замовляє музику.
9.05 Російський вік.
10.00 «Суперкнига». Мультфільм. 2 серія.
10.30 Ати-бати...
11.00 Телеслужба «Здоров'я».
11.30 Істина — кращий друг. Конкурсна програма.
12.30 «Мій ласкавий і ніжний звір».
13.00 Футбол. «Буковина» [Чернівці]—збірна ветеранів світу*.
14.45 Класична музика*.
15.00 Петербурзький міф. Фонтанний дім.
15.35 Манера.
16.20 Там бути тут.
17.00 Чемпіонат світу з баскетболу серед професіоналів НБА.
18.00 Чемпіонат Європи з легкої атлетики в закритих приміщеннях.
19 00 Вісті.
9 20 Свято кожен день.
19.30 Телебіржа інформує*.
19.50 Музична програма «Меценат»*.
.0 35 Обличчям до Росії.
'0.55 Кабаре «Нісенітниця».
22.00 Вісті.
22.20 Бізнес МН представляє.
22.30 Російський камерний балет «Москва».
23 10 Чемпіонат Європи з легкої атлетики в закритих приміщеннях.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЦТ

Понеділок, 24

10.00 — Джерела. 10.30 — «Ніс». Худ. фільм. 16.00 — «Спогади про майбутнє?». Док. фільм. 16.30 — Новорічні міражі. 17.00 — Авторські програми М. Козакова. «Моя антологія». 17.50 — 20.50 — Студія програми «Тет-а-тет». 20.50 — «Ніс». Худ. фільм.

Вівторок, 25

10.00 — Балет і живопис. 10.25 — «Крах інженера Гаріна». Худ фільм. 1 с. 11.30 — «Остался профиль, кем-то обведенный...» (про життя і творчість А. Ахматової). 16.00 — «Танцюють всі». Док. фільм. 16.30 — Зупинися, мить. 17.40 — 20.55 — Студія «Тет-а-тет». 20.55 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 1 с.

Середа, 26

10.00 — Я вам заспіваю. 10.30 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 2 с. 11.35 — Хочете, вірте... 16.00 — Док. фільм «Сон зимової ночі». 16.20 — Міжнародний фестиваль народної творчості «Веселка». 16.50 — Марафон-15. 17.35 — 20.40 — Студія «Тет-а-тет». 20.40 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 2 с.

Четвер, 27

10.00 — Г. Свиридов. Музика до повісті О. Пушкіна «Заметіль». 10.35 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 3 с. 11.40 — Ліки навколо нас. 16.00 — «Тетяна Назаренко. Портрет». Док. фільм. 16.30 — Дитячий музичний клуб. 17.10 — Школа менеджерів. 17.40 — 20.55 — Студія «Тет-а-тет». 20.55 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 3 с.

П'ятниця, 28

10.00 — «Росія мені сниться зрідка». Док. фільм. 10.35 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 4 с. 11.40 — Д. Шостакович. Перша симфонія. 16.00 — «Єфросинія Полоцька». Науково- популярний фільм. 16.25 — У світі тварин. 17.25 — 21.00 — Студія «Тет-а-тет». 21.00 — «Крах інженера Гаріна». Худ. фільм. 4 с. 22.05 — Олена Образцова.

Субота, 29

8.00 — Доброго ранку, Росіє. 8.30 — Хочете, вірте... 9.00 — Французька мова. 1 рік. 9.30 — Осінь життя. 9.45 — Німецька мова. 1 рік. 10.15 — Під знаком Риб. 10.30 — Дитяча година (німецька мова). 11.30 — Озирнися. Росіє. 12.10 — «Пітер Пен». Худ. фільм. 1 с. 13.20 — Зигзаг удачі. Конкурс. 14.20 — ТелеЕко. 14.50 — Паралельні світи. 15.35 — Музична програма Н. Герасимової. 16.25 — 21.40 — Студія «Тет-а-тет». 21.40 — Кік-боксинг. Чемпіонат світу.

Неділя, 1

8.00 — Док. фільм «Скарби Дагестану». 8.15 — Італійська мова. 8.45 — Дай лапу, друже. 9.00 — Французька мова. 2 р. 9.30 — Наш сад. 10.00 — Німецька мова. 2 рік. 10.30 — Дитяча година (англійська мова). 11.30 — В об'єктиві — Мюнхен. 12.35 — «Пітер Пен». Худ. фільм. 2 с. 13.45 — «Зигзаг удачі». Конкурс. 14.45 — «Бурда моден» пропонує... 15.15 — Ія Саввіна. 16.15 — Квіти в домі. 16.30 — 21.40 — Студія «Тет-а-тет». 21.40 — «Сімнадцять миттєвостей весни». Худ. фільм. 8 с.

ЛЮБИТЕЛІ ФАНТАСТИКИ! Цикл «Зоряні війни» демонструватиметься по телепрограмі «Тет-а-тет» 25 (18.15), 26 (17.55) та 27 (18.55) лютого.

На сімейну раду

РЕВНУЄ — ОТЖЕ, ЛЮБИТЬ?

ІСТОРІЯ, що її хочу розповісти, трапилася не зі мною, не з моїми рідними і близькими. Але вже кілька місяців я перебуваю під її враженням. Здається, своїх клопотів доволі, але не можу заспокоїтися від чужого лиха.

Я лікувалася в санаторії. Про курортне життя ходить багато пікантних побрехеньок, анекдотів. І наші гумористи тут на висоті — без кінця переспівують одну й ту саму тему про подружню зраду. Можливо, хтось і їде розважатися, але в кардіологічному санаторії нам було не до походеньок. Може, сезон несприятливий чи публіка не та підібралась — не знаю. Бачила одне — тут зібралися хворі люди, які силою обставин відірвались від сімей і дуже переживали за близьких.

До мене в палату поселили молоду жінку, бліду таку, з синіми вустами. Видно, хвороба прицільно била по її серцю. Познайомились, вона показала фотографії чоловіка й сина, дуже бідкалася, як там вони без неї. Лікарка була особливо уважною до Тетяни, боялась, аби їй не стало гірше.

На четвертий день нашого «курорту» покликали сусідку до телефону. Повернулася заплакана, важко дихає.

— Що з тобою? — кинулась до неї. — Може, вдома щось трапилося? Мовчить моя Тетяна, тільки схлипує. Наступного дня знову дзвінок. І знову сусідка прийшла засмучена. А вночі їй стало зле. Під ранок зізналася мені, що дзвонив чоловік і наказав їй їхати додому, бо, мовляв, він дуже ревнивий, а на курорті багато чоловіків.

— Можливо, він раніше мав підстави для ревнощів? — дещо неделікатно запитую в Тетяни: дуже хочу допомогти їй розібратися з тим, що сталося.

— Бог з вами, — відповідає. — Я крім господарства, сім'ї і хвороби нічого не бачила. Оце вперше й з дому вирвалася.

Думала, все владнається: заспокоїться чоловік і хворій дружині дасть спокій. Адже сам клопотався за путівку, розповідала Таня, і переживав, коли їй було зовсім погано.

Але, видно, найбільше на світі він переживав за себе, за свій спокій. Через два дні сусідка одержала ультиматум: або вертайся додому, або знати тебе не хочу, подаю на розлучення. Ще й план розробив: дам телеграму, ніби мама померла, ти, мовляв, не переживай, це я так «пожартував», інакше перед святами не зможеш купити квитка. А за телеграмою посадять на поїзд.

Наступного дня й справді прийшла телеграма. Правда, «мама не померла», а «в дуже тяжкому стані». Довго ми з лікаркою вмовляли Таню не їхати, закінчити курс лікування.

— Не можу,— плаче,— адже він переживає, ще щось зробить із собою.

Одне слово, не вмовили. Поїхала моя сусідка. А в мене все з голови не виходить, як вона там, чи все гаразд, чи заспокоївся її домашній Отелло. Обіцяла, що зателефонує мені, розповість, як справи. Але звістки нема й нема. Нарешті вже з дому я до неї зателефонувала. Трубку зняла мама.

— Нема Тані,— почула. — Померла в дорозі, як поверталася із санаторію. Я оце тепер з онуком сиджу, бо зять плаче, не може нічого робити...

Боже, він плаче. Та я б на його місці... Втім, я не хочу бути на його місці. Вибачте за емоції. Але розповідаю цю історію з надією — прочитає її якийсь не в міру ревнивий чоловік і подумає: що ж я роблю? А може, й не подумає: кажуть, ревнощі засліплюють розум і очі. Моє ж серце й досі болить від каяття: чому я відпустила Таню саму?

Оксана АРХИПІВНА,
вчителька.
Дніпропетровськ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Тираж 337119.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311031.

1 2 3 4 5 6 7 8 9